Amin, amin grăesc vouă, cine ascultă cuvîntul meu şi crede în cel ce m-a trimis pe mine, are viaţă veşnică, şi la judecată nu vine, ci s-a mutat din moarte la viaţă. *Ioan 5;24*

libertate
solidaritate
dreptate

PUNCTE CARDINALE

ANUL II,
Nr. 4/16
1992
aprilie
12 pagini,
30 lei

PERIODIC INDEPENDENT DE ORIENTARE DEMOCRAT-CREŞTINĂ

ÎN CĂUTAREA UNUI PREŞEDINTE

Se apropie alegerile. Cele legislative şi cele prezidenţiale. Ambele au o deosebită importanţă pentru ceea ce va fi şi mai cu seamă pentru ceea ce vom fi. Dacă, într-un regim democratic, primele sînt o fatalitate, de democraţie neputînd fi vorba fără alegeri libere, de celelalte am fi putut fi scutiţi, dacă s-ar fi denunţat ilegalitatea făcută în 1947 şi s-ar fi reinstaurat monarhia constituţională. Cum însă constituţia elaborată şi votată de o constituantă rezultată din nişte alegeri cel puţin dubioase (dacă nu de-a dreptul frauduloase) şi aprobată prin referendum de un electorat buimac şi uşor de manipulat, ne-a hărăzit să fim republică, va trebui să alegem şi un preşedinte. Însă preşedinte de republică nu poate fi ales oricine. El ar trebui să fie o personalitate remarcabilă, recunoscută ca atare. Adică tocmai ceea ce ne lipseşte nouă astăzi, căci este evident că societatea românească cunoaşte în această perioadă de prefaceri şi căutări, printre alte multe lipsuri şi o acută lipsă de autentice personalităţi politice. Situaţia nu trebuie să ne mire, căci nefastul regim de care ne place să credem

EDITORIAL

că am scăpat definitiv a împiedicat, cu inverşunare, afirmarea oricărei personalităţi, chiar dacă personalitatea respectivă făcea parte din tabăra comunistă şi era sincer devotată ideologiei marxiste. O autentică personalitate era privită în regimul comunist ca o apariţie dăunătoare pentru stabilitatea sistemului, ca un adevărat pericol social. Aşa stînd lucrurile, două sînt tipurile umane pe care ni le-au lăsat moştenire comuniştii: oportuniştii şi lichelele pe de o parte, martirii şi rataţii pe de alta. Pe aceştia îi avem, dintre aceştia va trebui să alegem! Să-i trecem, deci, în revistă pe principalii prezumtivi candidaţi la fotoliul prezidenţial.

Unul dintre cei care îşi vor pune candidatura va fi, cu siguranţă, actualul preşedinte, domnul Iliescu. Comunist din tată în fiu, el a demonstrat, cu prisosinţă, că poate să rămînă ceea ce a fost, mimînd democraţia. De va fi ales (şi are toate şansele să fie), va fi pe mai departe preşedinte pentru liniştea unora (ştiindu-se bine cine sînt aceştia) şi ne va tîrî spre Europa cu piciorul pe frînă şi cu ochii în oglinda retrovizoare, gata în orice moment, dacă s-ar ivi prilejul, să pornească, fără ezitare, în **marche arrière**. Credincios "idealurilor nobile ale socialismului", el mai nutreşte încă speranţa unei restauraţii "cosmetizate" a vechiului regim.

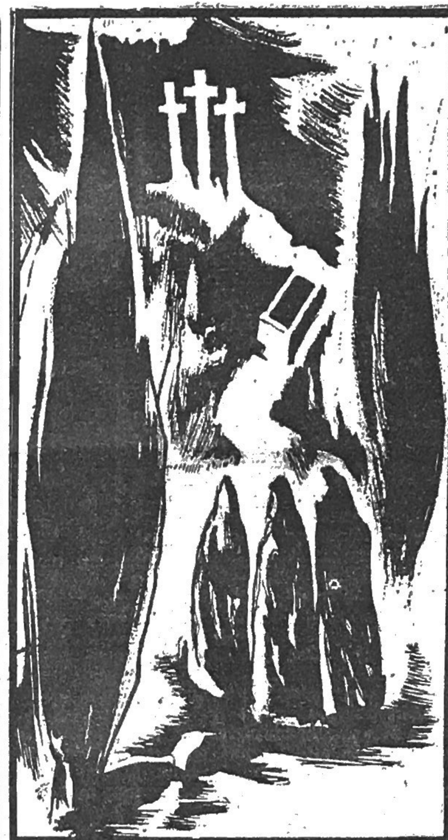
Un alt prezumtiv pretendent la înalta funcţie este ex-premierul Petre Roman. Deşi nu a făcut decît declaraţii ambigui în acest sens, se pare că Domnia Sa jinduieşte la candidatură, mai ales acum după ce s-a instalat cu autoritate în fruntea FSN-ului, îngenunchindu-l şi umilindu-l pe actualul preşedinte. Fiu al unui comunist de prestigiu internaţional, el este reprezentantul eşalonului doi al partidului şi lider necontestat al aşa-numitului grup al "**lupilor tineri**" care, înţelegînd dincotro bate vîntul, au renunţat la ideologia părinţilor lor, devenind, peste noapte, campioni ai luptei pentru democraţie. Arogant, impertinent şi lipsit de scrupule, domnul Roman este, prin aceste calităţi (şi mai ales prin sprijinul internaţional de care se bucură), mult mai periculos pentru viitorul României decît domnul Iliescu, a cărui stea oricum va apune odată cu lichidarea definitivă a structurilor comuniste.

O altă personalitate cu şanse reale de a fi ales, dacă va candida (şi se pare că va candida), este liderul "Partidului Alianţa Civică", domnul Nicolae Manolescu. Intelectual autentic, posedînd reale posibilităţi de înţelegere a problemelor complexe ale contemporaneităţii, el ar putea fi, dacă va fi ales, un fel de Vaclav Havel al României. Deşi se pare că este sub influenţa aceloraşi cercuri internaţionale care-l cultivă şi pe domnul Roman, este de departe de preferat acestuia. Aceleaşi consideraţiuni sînt valabile şi pentru domnul Gabriel Liiceanu, despre care se zvoneşte că ar intenţiona să candideze.

Două alte personalităţi, care se pare că vor recidiva punîndu-şi candidatura, sînt foştii contracandidaţi ai domnului Iliescu din mai'89, domnii Cîmpeanu şi Raţiu. Ambii, ambiţioşi, oportunişti şi dispuşi la compromisuri, s-ar putea să fie ispitiţi să testeze încă odată naivitatea electoratului român. Probabil cu tot atîtea şanse de reuşită ca şi la tentativa precedentă.

Nu am inclus în acest sumar inventar al posibililor aspiranţi la înalta demnitate de preşedinte al României figurile dubioase din categoria Corneliu Vadim Tudor, Lucian Cornescu sau Victor Surdu. Dacă, totuşi vor avea neruşinarea să-şi depună candidatura, fapta lor ar însemna o gravă ofensă adusă ţării şi demnităţii poporului român. Să sperăm însă că nu vor fi atît de lipsiţi de simţul ridicolului şi ne vor scuti de un atare afront.

În încheiere să amintim că recent, voci bine informate şoptesc cu discreţie numele domnilor Mircea Druc şi Andrei Pleşu ca posibili candidaţi ai FSN-ului pentru funcţia de preşedinte. Asta pentru ca românul să aibă de unde alege!

"Iar Dumnezeul păcii, care a sculat din morţi pe Domnul Iisus Hristos... să vă întărească în orice lucru bun, ca să faceţi voia lui, şi să lucreze în voi ceeace este bine, plăcut înaintea lui, prin Iisus Hristos, căruia fie mărirea în vecii vecilor, Amin!" *Evrei 13, 2-21*

CREŞTINISMUL şi ISTORIA (2)

Alexandru V. Ioanid

1. Desfăşurarea istorică a Creştinismului

În prima parte a acestui articol ajungeam la concluzia că Dumnezeu a făurit un **plan de mîntuire a lumii**, plan pe care nu-l impune, ci îl propune oamenilor, lăsîndu-le libertatea de a-l realiza sau nu.

În perspectiva istoriei universale, "mîntuire" înseamnă ieşirea de sub dominaţia păcatului şi a forţelor negative ce acţionează în lume. Astfel, omenirea se poate înălţa treptat spre starea de "theosis", de îndumnezeire, asemănătoare trăirii harice de care se bucurau primii oameni înainte de a gusta din fructul aparent dulce, dar de fapt atît de amar al păcatului.

"Nostalgia Paradisului", pusă în lumină de Nichifor Crainic, este mărturia existenţei în fiecare suflet a dorului de acea stare edenică la care suntem chemaţi de Dumnezeu, pentru a se împlini misiunea istorică de revenire a omenirii în supremul Bine, după lunga şi uneori dureroasa călătorie prin lumea realităţilor pămînteşti, unde păcatul este principala sursă a suferinţelor. Cine luptă împotriva păcatului luptă împotriva suferinţelor omeneşti.

Astfel, omului i se dă prilejul să devină aliatul şi colaboratorul lui Dumnezeu în lupta cosmică pe care El o îngăduie între forţele binelui, ale Duhului Sfînt şi cele satanice aflate sub conducerea lui Lucifer, simbol al principiului răului.

Organismul căruia îi revine în principal înfăptuirea planului istoric divin este Biserică, dar domeniul său specific de acţiune este cel spiritual. De aceea, la nivelul realităţilor sociale concrete: organizatorice, economice, politice, culturale etc., entităţile prin care se poate atinge acest ţel sunt neamurile creştine, sub îndrumarea Bisericii, cu aportul masiv al credincioşilor adevăraţi aflaţi în posturi de răspundere ale Statelor.

Mîntuirea lumii este o sarcină de prea mare amploare pentru puterile omeneşti limitate şi imperfecte. De aceea Dumnezeu Tatăl ne-a trimis pe Fiul Său, Domnul Iisus Christos, Mîntuitorul. În lumina învăţăturii Lui aflăm calea spre mîntuire. Venirea Sa în lume nu înseamnă mîntuirea automată a omenirii, ci numai posibilitatea de a ne mîntui, conlucrînd cu Duhul Sfînt, forma imanentă a Dumnezeirii pe pămînt. Ea nu ne dispensează de lupta împotriva răului şi păcatului pe motivul că "şi aşa ne vom mîntui", dar ne insuflă puterea necesară obţinerii biruinţei.

În vremea Creştinismului primar, Biserica, fiind persecutată şi în permanentă stare de nedreaptă ilegalitate, nu-şi putea îndeplini rolul de conducătoare sau îndrumătoare a Statului. Obiectivele luptei sale erau să reziste, să-şi asigure continuitatea, să vegheze la puritatea învăţăturii creştine împotriva interpretărilor sectare şi să convertească un număr cît mai mare de suflete pentru mîntuirea individuală. Era o "Biserică suferitoare", în care fenomenul cel mai frecvent era martirajul. Cronicile vorbesc de milioane de credincioşi care, neacceptînd să-şi sacrifice conştiinţa, şi-au sacrificat trupurile şi al căror sînge a constituit sămînţa creştinilor de mai tîrziu: "sanguis martirorum, semen christianorum".

Odată cu Edictul din Milan (313) al împăratului Constantin cel Mare, faţa lucrurilor s-a schimbat total. Creştinismul, la început tolerat, apoi declarat religie oficială de Stat, a fost pus în poziţia de a-şi asuma şi responsabilităţi sociale. Pentru o scurtă perioadă, Biserica a fost considerată ca o forţă egală cu cea a împăratului, acesta fiind numit "episcop pentru treburile din afară ale Bisericii".

Cum însă principiul răului nu doarme, a intervenit şi în acea conjunctură, sub forma orgoliului imperial, a nemulţumirilor curtenilor, care îşi vedeau ameninţate huzurul, desfrîul şi avuţiile, şi a reacţiei înalţilor funcţionari administrativi, stînjeniţi în exercitarea abuzivă a puterii centrale şi locale, de controlul reprezentanţilor Bisericii, susţinători ai înaltei etici creştine. Ca urmare, împăraţii ce i-au urmat lui Constantin cel Mare, alături de "nomenclatura" imperiului, au adoptat numai o încreştinare în formă, nu şi în conţinut, cînd nu au luat poziţie deschisă împotriva Creştinismului, ca în cazul -din fericire singular- al lui Iulian Apostatul. Treptat, implicarea Bisericii în viaţa statală a fost redusă, rămînîndu-i numai preocupările strict ecleziastice: oficierea cultului, adîncirea vieţii spirituale a preoţilor şi monahilor, propăvăduirea de la amvon a moralei creştine; în plus, ungerea împăratului ca ales al Domnului, la începutul domniei.

În aceste condiţii, influenţa constructivă a Bisericii s-a micşorat şi păcatul a putut prolifera într-o lume numită "creştină", dar cu multe reminiscenţe "păgîne". Exemplele de corupţie, desfrîu, violenţe mergînd pînă la cruzimi oribile şi crime politice abundă în cronicile epocii. Mai mult, unii reprezentanţi oficiali ai Bisericii s-au lăsat ei înşişi înrîuriţi de duhul pseudo-creştin al societăţii, ceea ce a avut ca efect degradarea unei părţi a elitei preoţeşti. Balanţa dintre puterea spirituală şi cea seculară nu şi-a mai păstrat echilibrul. Biserica a ajuns să fie subjugată de Stat.

În Apus, Biserica se constituise la început ca o forţă de sine stătătoare, cu un grad pronunţat de independenţă şi oarecum impermeabilă faţă de influenţele din exterior. S-a impus chiar ca o instanţă suprastatală, la care se apela adesea pentru concilierea sau arbitrajul între regi, principi ori căpetenii feudale. Cu timpul însă, ingerinţa factorului laic statal s-a făcut simţită. Au fost chiar perioade critice, cînd unii monarhi ambiţioşi au vrut să confişte puterea ecleziastică în folosul propriilor ţări. Astfel, în 1309, Filip cel Frumos, regele Franţei, l-a obligat pe papa Clement V să-şi mute scaunul de la Roma la Avignon, unde papii au ramas într-o stare de semi-prizonierat pînă în anul 1377 (robia babilonică a papalităţii). Mai tîrziu, papa Iulius de Medici (Clement VII) a fost arestat, în 1530, la Roma, de conetabilul de Bourbon, trădător al Franţei şi aflat în slujba împăratului Carol Quintus. Totuşi, atît în Răsărit cît şi în Apus, prin harul Duhului Sfînt, Biserica deţinea învăţătura spirituală ce netezea calea spre împlinirea planului lui Dumnezeu. Ea a însufleţit neamurile creştine să reziste împotriva năvălitorilor nomazi, apoi împotriva ofensivei islamice, la început arabe, apoi otomane. Prin şcolile, universităţile şi mănăstirile creştine s-a constituit cultura europeană: lireratură, arte, filosofie, teologie, etcă; ceea ce l-a determinat pe Novalis să-şi intituleze o lucrare de filosofie a istoriei "Creştinătatea sau Europa", în care afirmă că situaţia privilegiată a Europei moderne în lume, pe plan cultural şi civilizator, este de fapt un rod al Creştinismului. Acest progres în domeniul valorilor culturale şi spirituale este unul din aspectele "mersului lui Dumnezeu pe pămînt".

II. MERSUL LUI DUMNEZEU PE PAMINT

2. Ofensiva modernă împotriva Creştinismului

Dacă adversarii exteriori ai Creştinismului au putut fi combătuţi cu succes, deşi anevoie, fiind mai uşor de identificat, situaţia s-a schimbat cînd au apărut duşmani interni, care acţionează în sînul lumii ce se numeşte "creştină", fără a fi însă creştină în spirit şi fapte. Aceşti adversari, "îmbrăcaţi în haine de oi, dar pe dinăuntru fiind lupi răpitori" (Matei 7.15), lucrează uneori chiar în interiorul ierarhiei bisericeşti.

Încă din Evul Mediul s-au constituit în Europa nişte "Confrerii" puternice, asociaţii secrete cu activitate ocultă, ce vizau distrugerea structurilor de rezestenţă ale orînduirii existente, în principal a monarhiilor şi Bisericii. Ele lucrau în numele unor idealuri superioare: înlăturarea tiraniei, libertatea de gîndire şi exprimare, egalitatea între oameni, fraternitatea prin opere de binefacere. Unii cercetători ai fenomenului afirmă că în spatele acestor formule progresiste s-ar fi ascuns interesele unui imperialism spiritual anticreştin, ce dorea provocarea haosului istoric, pentru a constitui o ordine nouă, nu mai puţin tiranică decît cea anterioară, dar întemeiată pe alte baze decît cele creştine. Cele două mari revoluţii declanşate cu sprijinul asociaţiilor secrete menţionate, revoluţia franceză din 1789 şi cea comunistă din 1917, care au generat forme de teroare fără precedent, par a îndreptăţi această teză. Cum, de obicei, fenomenele istorice sunt complexe, nu putem înlătura şi o mare doză de sinceritate şi bună credinţă la o parte din militanţii activi ai revoluţiilor populare. Totuşi, "creierele" aflate la originea acestor procese par a nu fi fost de loc dezinteresate şi idealiste, ci dornice să satisfacă interese de ordin luciferic.

Ierarhia bisericească, preocupată să-şi asigure autoritatea asupra mai mult sau mai puţin credincioşilor săi şi fiind în anumită măsură tributară sprijinului material acordat de monarhie şi aristrocaţie, apoi de marea burghezie, a făcut corp comun cu acestea, chiar cînd ele constituiau factori de sărăcire şi oprimare a maselor populare. În baza învăţăturii creştine, firesc ar fi fost ca Biserica să ia apărarea mulţimilor de nedreptăţiţi, ceea ce nu se putea realiza numai prin opere de caritate, cu caracter individual, limitat, ci prin schimbarea statutului social al maselor. Pasivitatea mai marilor conducători ai Bisericii în acest domeniu, a favorizat îmbrăţişarea, reală sau simulată, a intereselor poporului de către forţe necreştine, care au instituit un fel de monopol în problema socială, declarîndu-se singurele autorizate să susţină clasele exploatate şi persecutate. Revirimentul creştin a venit destul de tîrziu, de abia la sfîrşitul secolului trecut. Astăzi, în multe state europene, exista mişcări social-creştine sau democrat-creştine, care situează în prim plan ideea dreptăţii sociale, revenind la linia autentică a învăţăturii lui Christos, în opoziţie atît cu capitalismul închinător la idolul viţelului de aur, cît şi cu materialismul comunist ateu.

Acţiunea insidioasă a "confreriilor", dirijată cu abilitate împotriva orînduirii creştine, a început în ultima parte a Evului Mediu, contribuind la zămislirea Renaşterii, fenomen bogat în consecinţe pozitive şi negative. Atunci -conform observaţiei pătrunzătoare a lui Nae Ionescu- a avut loc o schimbare fundamentală a orientării spirituale; s-a trecut de la gravitarea firească a persoanei umane în jurul lui Dumnezeu, teocentrism, la situarea omului în centrul preocupărilor, antropocentrism. De aici a rezultat acel "teribil orgoliu negator" despre care vorbeşte istoricul culturii Toffanin în lucrarea "Ce a fost umanismul?". Razvrătirea omului modern a condus la dezbinarea Bisericii prin reformele protestante şi sectare, la minimalizarea importanţei Divinităţii în lume prin concepţia filosofică "deistă", a "religiei naturale", iar în final la negarea făţişă a existenţei lui Dumnezeu prin revoluţia franceză şi cea bolşevică.

De maximă şi alarmantă importanţă este faptul că asaltul forţelor malefice împotriva Creştinătăţii continuă, chiar şi după prăbuşirea spectaculoasă a comunismului. El a luat însă forme de un rafinament avansat, părînd uneori chiar că susţine Creştinismul, dar încercînd să-l abată de la puritatea sa iniţială. Confreriile oculte sunt mai active decît oricînd. Întrebarea cea mai acută este: cine se află la conducerea lor supremă? Apoi: de ce caracterul lor secret? Dacă slujesc scopuri curate, de ce nu-şi desfăşoară activitatea la lumina zilei? De ce utilizează sistemul iniţierilor treptate, prin care celui ce a intrat în asociaţie i se descoperă succesiv noi aspecte ale confreriei, astfel încît la sfîrşitul iniţierii lor obiectivele asociaţiei se vădesc a fi cu totul altele decît cele nobile proclamate la început?

(va urma)

În lume veţi avea necazuri, dar îndrăzniţi! Eu am biruit lumea. (Ioan 16.33)

profiluri lirice

DEMOSTENE ANDRONESCU

Poetul Demostene Andronescu s-a născut în anul 1927, în comuna Cîmpuri, judeţul Vrancea. A făcut studii de istorie la Universitatea din Bucureşti. Între anii 1952-1964 a trecut, ca deţinut politic, prin vămile închisorilor comuniste, de a căror experienţă tragică se resimte profund întreaga sa producţie lirică. Hăituit mereu de organele de Securitate, multe dintre manuscrise i-au fost confiscate şi s-au pierdut definitiv. Statutul său de fost deţinut politic, dar şi lipsa oricărui veleitarism literar, au făcut ca versurile sale să nu vadă, decît sporadic, lumina tiparului. Volumul antologic pe care şi l-a alcătuit în manuscris (**Peisaj lăuntric**), cunoscut doar cîtorva apropiaţi, poartă această dedicaţie amară: "Generaţiei mele de don Quijoţi striviţi de prea marele lor vis" şi acest motto scos dintr-o poezie de închisoare a lui Radu Gyr: "Mereu şchipătînd prin dezastre, /mereu cu osînda pe frunte, /Credeam că tot spini sînt şi-n astre /Şi-n ceruri tot temniţe crunte".

Cele şapte poezii pe care le publicăm în acest grupaj n-au fost selectate de autor, ci -cu dezlegarea sa- de colegii din redacţia revistei "Puncte cardinale".

ÎN LOC DE RUGĂCIUNE

În seara asta, Doamne, Te vei culca flămînd;
Azima rugăciunii n-o vei avea la cină,
Nici blidul de smerenii, nici stropul de lumină
Ce-mi pîlpîia altdată în candela din gînd.

Sînt prea sărac, Stăpîne; nu am ce-Ţi oferi
Să-Ţi stîmpăr foamea; furii mi-au tîlhărit cămara
Şi de puţinul suflet ce-l mai păstram, ca sara
Să am, ca tot creştinul, cu ce Te omeni.

Aş vrea să-Ţi pot întinde un gînd sfios măcar,
Dar nu, nu pot, grădina mi-e vraişte şi goală;
Mi-a mai rămas pe-un lujer o singură petală
Şi pe un ramur veşted un singur fruct amar.

De l-aş culege-n pripă să Ţi-l aduc prinos,
Şoptind o rugăciune şi tremurînd o cruce,
Ar fi păcat de moarte că, Doamne, Ţi-aş aduce,
Otravă-n cupe sparte şi Te-aş tîrî prea jos.

Zădarnic stai de veghe şi-aştepţi umil şi blînd;
Azima caldă-a rugii n-o vei avea la cină
Şi-n cerul Tău de ghiaţă cu ţurţuri de lumină;
În seara asta, Doamne, Te vei culca flămînd.

CAPITULARE

S-a prăbuşit şi cel din urmă turn
Al catedralei ce-o duram în mine
Şi-un înger trist, rămas printre ruine,
Mă-ndeamnă iar spre cer, dar la ce bun?

Ruinele mi-au îngropat afund
Şi tîrnăcopul vrerii şi mistria;
Mi s-a dezgărdinat şi temelia
Şi pînă-n suflet beznele-mi pătrund.

Din candeli sparte picură ulei
Şi vitregia-şi fulguieşte neaua,
Căderea asta mi-a surpat şi steaua,
Lăsînd o bortă neagră-n locul ei.

De-aş încerca urcuş să mai rîvnesc,
Ar fi să surp un nou popor de îngeri
Şi-atît de greu mi-e carul de înfrîngeri
Că juncii dorului de-abia-l urnesc,

Cu visul mort, cu sufletul pustiu,
Rămîn să plîng pe cea din urmă treaptă;
Alături îngerul mă mai aşteaptă,
Dar la ce bun? În cer e prea tîrziu.

REGRETE

Atît de dor îmi este cîteodată
De mîngîieri, de galeşi ochi de fată
Cu pleoape moi şi tremurări în gene,
Sub cari se tolănesc priviri viclene;
Şi-atît de obosit sînt de-aşteptări,
Mi-e buza arsă de nesărutări,
Mă dor dorinţi ce-n mine-au putrezit,
De nevibrări mi-e sufletu-mpietrit,
Sînt cimitir de doruri ne-mplinite
Şi de păcate nepăcătuite,
De pofte moi care mustesc în mine
Şi mă frămîntă ca pe orişicine,
Dar nu-şi găsesc izvorul să se-adape.
Mă dor priviri ce le-am ucis sub pleoape,
Mă dor şi gînduri şi-amintiri mă dor,
De ochii tăi adînci şi mari mi-e dor,
M-aplec şi plîng peste trecutul meu
Cu lacrămi ce se varsă-n Dumnezeu.

NEÎMPLINIRE

Închipuit din piatra de granit
Şi dezvelit din ea doar pe jumate,
Aştept cu forme nedeterminate
Să mă-mplinească cel ce m-a gîndit.

De-un meşter mare început cîndva,
Am fost lăsat la jumătate baltă.
O, de-aş avea în mîini ciocan şi daltă,
Din piatră singur m-aş descătuşa!

În sînul pietrei dureros zvîcnesc,
Cătîndu-mi formele închipuite,
Cu simţuri însă nedesăvîrşite
Încerc zădarnic să mă desluşesc.

Încătuşat aştept necontenit
În lumea formelor să trec hotarul,
Dar poate-aştept degeaba, căci pietrarul
Ce vru să-mi deie viaţă a murit.

DE CÎND MĂ ŞTIU

De cînd mă ştiu, de cînd mi-a aduc aminte,
N-am fost decît o crîncenă-ncleştare
Şi n-am avut răgaz, o Doamne sfinte,
S-adun din viaţă cel puţin o floare.

Am cunoscut trăind atîtea-nfrîngeri,
Că de-ar fi fost să le suporte cerul
Demult ar fi rămas fără de îngeri,
Demult i s-ar fi destrămat misterul.

Şi-am strîns din viaţă-atîţia spini că dacă
Te-ar răstigni acum din nou, Părinte,
Cununa Ta ar fi de tot săracă;
Şi am murit de-atîtea ori în minte,
Că de cădea cîte o stea în parte,
Pe boltă nu mai rămînea nici una
Şi-acum, cînd mor cu cea din urmă moarte,
Ar trebui de sus să cadă luna.

De cînd mă ştiu, de cînd mi-aduc aminte,
N-am fost decît o crîncenă-ncleştare;
Mi-e dedesubtul plin de oseminte
Şi de epave ca un fund de mare.

NESTATORNICIE

Sorb durut amarul fierii
Din netrebnice pahară;
Ca-ntr-un măr mierla durerii
Urcă-n mine şi coboară.

Zbatu-mă-ntre rău şi bine
Ca un cîntec între strune
Şi-nfrăţescu-se în mine
Şi blestem şi rugăciune.

Cînd sînt sus mă soarbe golul
Şi-adîncimile mă cer,
Cînd sînt jos tînjesc de dorul
Ciocîrliilor din cer.

Şi cînd cad, prăval în tină
Tot azurul, cu nesaţ;
Urc cu mine în lumină
Toată bezna cînd mă-nalţ.

De mă rătăcesc prin stele
Regăsescu-mă-ntre spini
Şi de-adorm în smîrcuri rele
Mă trezesc pe munţi de crini.

Cînd blestem, fumeg tămîie;
Cînd mă rog, duhnesc pucioasă;
Sînt cînd flacără-albăstrie,
Sînt cînd pată negricioasă.

Doamne, Doamne, varsă-ţi mila
Şi în pisc sau jos în smîrc
Ţintuieşte-mă cu sila,
Slava Ta să n-o mai spurc!

Fă-mă-naltă ciocîrlie
Ori mă fă sobol besmeţ
Să mă-mbăt din slava-Ţi vie
Sau în beznă să Te-aştept!

ÎNDOIALĂ
lui V. Voiculescu

Mai este, Doamne, pînă-n cer? Mai este
Pîn-să mă faci părtaş luminii Tale?
Sau poate tot n-a fost decît poveste
Şi-am colbăit degeaba-atîta cale?

De-atîta vreme urc tîrîş, pe coate,
Şi-am smuls în căţărare-atîţi luceferi
Că de-o mai ţine mult urcuşul, poate
Doar cei prea-nalţi să mai rămînă teferi.

Şi-am risipit atîta suflet, Tată,
În rîvna mea neasămuit de mare,
Că de-o mai fi s-ajung în cer vreodată
N-o să mai am ce-Ţi pune la picioare.

L-am dat tribut la fiecare vamă,
L-am aşternut pe fiecare treaptă,
L-am risipit întruna, dar mi-e teamă
Că la sosire nimeni nu m-aşteaptă.

Tîrîş, pe brînci, cu sufletul la gură,
Urc muntele cu-nchipuite creste;
Din tot ce-am fost mai sînt o picătură,
Mai este, Doamne, pînă-n cer, mai este?

AM PRIMIT LA REDACŢIE

Rândurile acestea sunt scrise în urma unor articole apărute în revista "Puncte Cardinale", în trei numere succesive, Decembrie 1991, Ianuarie şi Februarie 1992, primele două sub titlul "Cazul Codreanu", iar cel de-al treilea -"Scrisoare deschisă către bătrânii legionari (1992)", toate sub semnătura D-lui Răzvan Codrescu. Ca unul care mă pot număra printre "cei mai bătrâni legionari" care au participat îndeaproape şi alăturea de Corneliu Codreanu la evenimentele esenţiale din anii 1936-38, am avut senzaţia de a mă regăsi în atmosfera în care plutea lumea noastră de atunci.

Dl. Răzvan Codrescu face parte din generaţia tineretului român de astăzi. Adâncimea şi seriozitatea cu care analizează în primele două articole problemele ce se nasc dintr'o necesară reactualizare a gândirii legionare m'au impresionat. Cetindu-le, o linişte s'a aşternut peste sufletul meu încărcat de atâtea amintiri, încercat de atâta pribegie şi chinuit de atâtea întrebări.

Şi deodată mi-a venit în gând parabola semănătorului, cu rodirea seminţei care a căzut pe pământ bun.

Despre opera lui Corneliu Codreanu, încă înainte de strangularea lui, profesorul Nae Ionescu, cel care a înţeles poate cel mai bine adâncimea ei şi i-a simţit suflul înnoitor, spunea în 1936: "**A crede că odată cu dispariţia lui Corneliu Codreanu se va nărui şi opera lui, ar însemna să ne facem o slabă idee despre adâncimea acestei opere. Minunea pe care a făcut-o Corneliu Codreanu e aşa de mare, că de acum îl depăşeşte şi pe el**". (G. Racoveanu în LEGEA, 1957: **Nae Ionescu, Fapte şi cuvinte**). După strangularea lui, spunea Profesorul, "**cea mai rodnică răzbunare a lui Corneliu Codreanu este înfăptuirea vrerii lui**".

Întreaga problemă care s'a pus şi se va pune în continuare, atunci când va fi vorba de Mişcarea Legionară, s'a izbit şi se va izbi mereu tocmai de înţelegerea şi interpretarea "**vrerii lui**", de soarta seminţei semănate într'un timp de urgie şi de pământul care a primit-o în sânul lui, aşteptând răsăritul unui soare mai blând, ca să poată rodi.

A trecut de atunci mai bine de o jumătate de veac. Asupra acestei Mişcări s'au abătut toate fulgerele celor care aveau tot interesul ca ea să dispară din preocupările românului. Închisorile, lagărele, gloanţele, denigrarea sistematică şi într'o oarecare măsură chiar unele acte ale legionarilor, au reuşit

«CAZUL CODREANU»

ÎN ACTUALITATEA ROMÂNEASCĂ

să creeze un climat de suspiciune greu de înţeles. Pentru că, dincolo de opinii, de acceptare sau refuz, istoria românească nu se poate lipsi de paginile -bune şi rele- care s'au scris în jurul acestui fenomen cu totul inedit în istoria secolului XX. Opinia care a predominat de-a lungul acestei jumătăţi de secol a fost aceea de a considera Mişcarea ca un fenomen epidermic, născut într'o conjunctură specială, hrănită de influenţa dominantă a mişcărilor totalitare, zise "de dreapta".

Puţini au fost cei care au intuit profunzimea angajamentului şi înălţimea valorii spirituale solicitate de acest pedagog răsărit din străfundurile conştiinţei perene a neamului românesc. Şi Nae Ionescu a fost printre primii.

Mişcarea Legionară nu a fost o întocmire idelologică structurată pe criterii politice sau doctrinare. Ea nu s'a înfeudat unui sistem economic sau politic existent, ci s'a născut dintr'o necesitate organică.

Neamul românesc era confruntat cu o realitate dramatică. Fiinţa lui era ameninţată cu dizolvarea într'un amal

RĂSPUNS LA O "SCRISOARE DESCHISĂ"

gam eteroclit. Destrămarea ţesutului moral, după primul război mondial, a germinat o atmosferă încărcată de abuzuri. Jaful averii publice, corupţia, înstrăinarea patrimoniului, erau practici curente, ce abia dacă mai încercau să se acopere cu o brumă de legalitate. Realizarea idealului unirii adusese între hotarele ţării oameni noi, pregătiţi intelectual. Noi bogăţii şi puteri spirituale se integraseră în viaţa românească. "Pătura suprapusă", sediment eteroclit, mixtură eterogenă şi nesănătoasă, avea însă o capacitate de asimilare uluitoare. Toate elementele tinere care intrau în viaţa politică erau expuse unei tentaţii la care, nepregătite, cu greu puteau rezista. De aceea nu de inteligenţe şi de programe politice avea nevoe neamul, ci de oameni **cinstiţi sufleteşte**. Era nevoe, din ce în ce mai mult, de o revoluţie spirituală care să redea românului încrederea în propriile lui virtuţi. Neamul avea nevoie de un **educator**. Aşa a apărut Căpitanul.

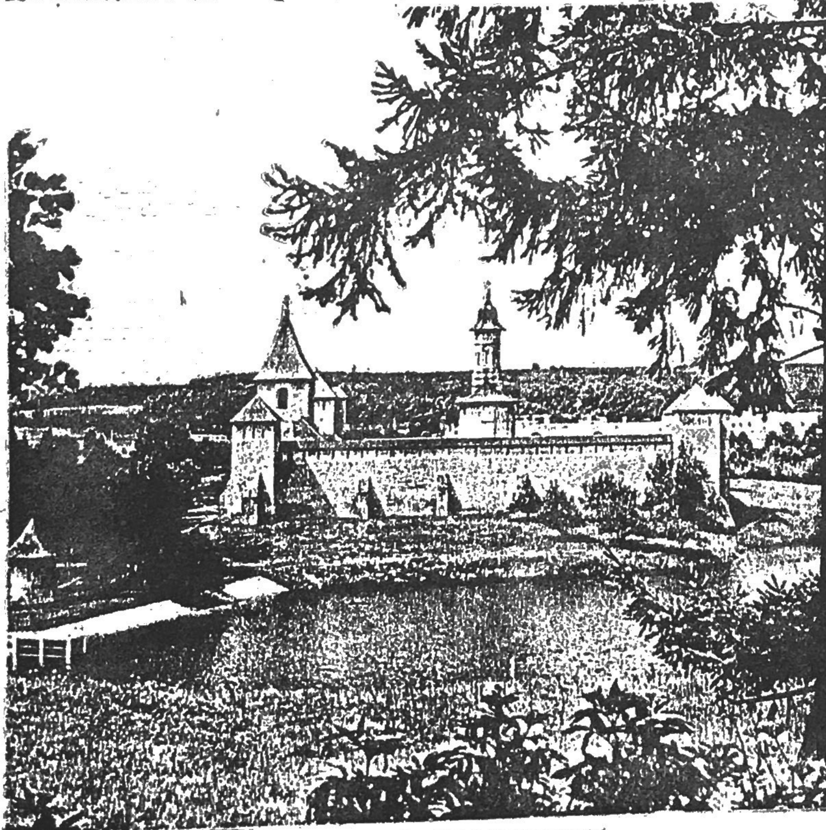
Viaţa unui popor se desfăşoară într'o evoluţie permanentă. Trebue să se adapteze continuu istoriei. De aici şi necesitatea unei doctrine scutite de orice formă de dogmatism, de structuri îngheţate. Asemenea unui copac în premanentă creştere, învăţătura lui a evoluat, înfigând din ce în ce mai adânc rădăcinile Mişcării în aspiraţiile profunde ale neamului. Ca educator "**Corneliu Codreanu a transformat oamenii, le-a îmbrăcat sufletul în haină de nuntă**" (G. Racoveanu). Această "haină de nuntă" este din nou oferită sufletului tineretului român, tineret căruia îi revine sarcina reactualizării unui crez care, departe de a fi un simplu capitol încheiat de istorie, jalonează drumul spre o soluţie capabilă să vindece adânca rană spirituală deschisă de barbaria comunistă.

Gândirea legionară a fost elaborată de forţa şi adâncimea credinţei ortodoxe a lui Corneliu Codreanu şi Ion Mota. Perenitatea ei a fost asigurată de nenumăraţii martiri care în această jumătate de secol au acceptat senini sacrificiul, convinşi că numai prin dăruire se va putea construi viitorul acestui popor. Ca orice activitatea omenească, şi activitatea legionară se înscrie în evoluţia vremii, cu părţile ei determinate de situaţia momentului şi cu ideile care-i asigură continuitatea.

Ceea ce, de altfel, încearcă să analizeze şi Dl. Codrescu, a cărui perspicacitate şi putere de pătrundere nu poate decât să bucure pe cei care de acum putem aştepta cu sufletul senin "împlinirea destinului" nostru. Datoria noastră, a celor "bătrâni", este de a sprijini cu gestul şi cu experienţa pe cei care, înfruntând noua dezlănţuire prevestitoare de alte adversităţi, încearcă să găsească drumul eternului românesc tocmai în ceea ce a constituit justificarea acţiunii şi suferinţelor noastre.

Istoria va judeca întotdeauna faptele. Eventualele nostalgii după vremuri care sunt de domeniul amintirii nu trebue să împiedice râvna celor care, **cu sau fără vrerea noastră, sunt de acum moştenitorii direcţi ai "voinţei lui"**.

Duiliu Sfinţescu

MĂNASTIREA DRAGOMIRNA

FRAY LUIS DE LEÓN

(1527-1591)

STROFE SCRIJELITE PE ZIDUL ÎNCHISORII

Pizmaşul gînd, ce basme toarce,
aci mă puse sub lăcate...
Ferice stare-i între toate
cea a-nţeleptului ce-ntoarce
spinarea lumii blestemate!

Şi împăcat în sărăcie,
gustind la ţară trai tihnit,
cu Domnul zilele-şi îmbie,
ducîndu-şi viaţa-n sihăstrie,
nerîvnitor şi nerîvnit.

Versiunea românească de
RĂZVAN CODRESCU

SCENA POLITICĂ ROMÂNEASCĂ

În studiul intitulat **Partidul politic, Sociologia unui sistem al partidului politic**, publicat în anul 1924 în "**Arhiva pentru ştiinţă şi reformă socială**", Dimitrie Gusti întreprinde o amănunţită analiză a problemei partidelor politice. Din conţinutul acestui studiu, deşi scris în urmă cu 70 de ani, reţinem, pentru nealterata sa actualitate, distincţia pe care autorul o face între două tipuri de partide politice: "**partide de program integral şi partide de acţiune imediată sau, cu alte cuvinte, partide principale şi partide oportuniste**"

Deşi atît partidele de program cît şi partidele oportuniste urmăresc "**cucerirea puterii politice prin luptă**", între ele există o deosebire fundamentală în ceea ce priveşte rostul dobîndirii puterii. În timp ce partidul de program urmăreşte guvernarea ca mijloc pentru a-şi realiza programul, pentru partidul politic oportunist obţinerea puterii este un scop în sine.

Dar deosebirea esenţială dintre partidul de program şi partidul oportunist este pusă în evidenţă de mijloacele de propagandă utilizate, de modul în care fiecare dintre ele înţeleg să desfăşoare lupta politică.

"Partidul de program prin definiţie se adresează judecăţii cetăţenilor care, preocupaţi numai de problemele vitale ale naţiunii, sînt chemaţi să frămînte şi să discute ideile cuprinse în program: partidul de program vrea să convingă; el urmăreşte impunerea anumitor vederi numai prin persuasiune".

"Cu totul altul este sistemul de luptă preferat al partidului oportunist. Pentru un partid de program de două ori două fac patru; pentru un partid oportunist de două ori două fac cinci, fiindcă partidul oportunist nu urmăreşte a convinge, ci exclusiv succesul cu orice preţ şi prin orice mijloc. Sînt cinci metode pe care oportuniştii le întrebuinţează cu toată virtuozitatea pentru a-şi impune voinţa: **1. arta de a seduce, a se insiunua şi a place; 2. arta de a corupe; 3. arta de a calomnia, minţi şi mistifica; 4 arta de a intriga şi, în sfîrşit, 5. arta de a teroriza**. Cine stăpîneşte aceste cinci elemente ale **propagandei oportuniste este un desăvîrşit artist, este perfectul om politic**".

Amara ironie conţinută în concluzia de mai sus este subliniată de Dimitrie Gusti în descrierea mobilităţii cu care "**perfectul om politic**" aplică, în funcţie de situaţie, fără scrupule, metodele specifice politicianismului oportunist.

"... **cînd insinuarea nu reuşeşte, elocvenţa nu seduce, corupţia nu dă rezultate, calomnia nu face impresie şi intriga e neputincioasă, atunci oportuniştii apelează la un mijloc extrem, de desperare: terorizarea, adică întrebuinţarea forţei brutale în luptele politice, de la împiedicarea prin forţă a unei întruniri publice pînă la exterminarea fizică a adversarului. Fizionomia partidului în acest caz se schimbă complect, partidul nu mai merită denumirea de partid, căci el devine o bandă, o facţiune, cea mai degradatoare formă la care poate degenera partidul politic". Cuvinte rupte parcă din realitatea politică a României de azi!**

AVANCRONICA LA ALEGERILE LEGISLATIVE

*Categorica victorie obţinută la recentele alegeri legislative de opoziţia democratică în Albania, ţara cea mai săracă şi cu cel mai represiv regim comunist din Europa, a avut darul să dovedească inconsistenţa justificărilor invocate de cei ce caută să pună incapacitatea poporului român de a se desprinde de trecutul comunist pe seama faptului că în România îndelungata şi accentuata pauperizare programată a populaţiei, precum şi teroarea exercitată de aparatul de represiune au cunoscut un grad de intensitate nemaiîntîlnit în altă ţară din lagărul socialist. Ca urmare, cauza mizeriei morale şi materiale în care se zbate încă România la mai bine de doi ani de la evenimentele din Decembrie'89 trebuie căutată, în primul rînd, în noi înşine şi abia apoi în brutalitatea dictaturii comuniste care ne-a apăsat, ca un blestem, timp de aproape o jumătate de veac. Cît priveşte soluţia de a ieşi din această stare de criză, ea este una singură: **înlăturarea comunismului de la guvernare, indiferent de denumirea sub care îşi ascunde adevărata faţă, prin votul acordat de majoritatea populaţiei forţelor anticomuniste, unite într-o alianţă sinceră, constituită pe temeiul acestui unic obiectiv.***

Nerespectarea acestei singure modalităţi de luptă eficace împotriva îndîrjirii cu care regimurile comuniste se cramponează de putere ne-a costat dezastrul înregistrat de partidele politice democratice la alegerile de la 20 mai 1990. Pe cînd în toate celelalte state din fostul lagăr dominat de Uniunea Sovietică, alianţele forţelor democratice cîştigau alegerile şi preluau guvernarea, la noi totul rămînea ca înainte. În timp ce guvernele instaurate în noile democraţii desfiinţau, fără menajamente, toate instituţiile de bază ale sistemului comunist, în primul rînd centrul vital al acestuia, aparatul de represiune -securitatea-, înlocuindu-l cu instituţii autentic democratice, România se înfăţişa Europei cu un preşedinte comunist, un guvern alcătuit în exclusivitate din comunişti şi un Parlament în care majoritatea zdrobitoare a senatorilor şi deputaţilor era recrutată din rîndul vîrfurilor nomenclaturii comuniste.

Nefericitele alegeri din Duminica Orbului au avut consecinţe nefaste pentru evoluţia ulterioară a României. În primul rînd s-a produs o îngrijorătoare scădere a nivelului de trai al populaţiei dublată de o inflaţie galopantă, urmare a haosului ce domneşte în economia neocomunistă. Pe zi ce trece românii devin din ce în ce mai săraci. În al doilea rînd, ţara a fost scena unor convulsiuni politice comparabile doar cu ceea ce se petrecea cu ani în urmă în America Latină şi în Africa. Reprimarea Pieţii Universitaţii şi cele patru "mineriade" sînt fapte care dovedesc cît de departe se găseşte regimul condus de preşedintele Iliescu de un minimum de condiţii obligatorii pentru a putea caracteriza un regim politic ca fiind democratic. Dar consecinţa cea mai gravă, cu urmări pe termen lung, o constituie pierderea stimei, simpatiei şi interesului Occidentului faţă de România.

În această situaţie, în condiţiuni deosebit de grele datorită consolidării regimului de inspiraţie comunistă instalat în Decembrie'89 şi legitimat în Mai'90, opoziţia reuşeşte să închege o alianţă la care participă principalele forţe democratice. Astfel ia naştere CONVENŢIA DEMOCRATICĂ, alianţa politică ce se va opune, cu rezultate remarcabile, Frontului Salvării Naţionale la alegerile locale din Februarie. Dar cu aceasta, situaţia politică este departe de a se fi limpezit. Cu toată importanţa pe care o prezintă cucerirea administraţiilor locale de către forţele democratice în principalele oraşe ale ţării, adevărata democraţie nu va putea fi instaurată decît dacă CONVENŢIA DEMOCRATICĂ va obţine o victorie concludentă la alegerile legislative şi prezidenţiale ce vor avea loc în viitorul apropiat. Pentru a putea spera însă la această victorie, CONVEŢIA DEMOCRATICĂ trebuie să continue să existe.

Pînă destul de recent, analizele asupra situaţiei politice din România porneau de la constatarea existenţei a două tabere cu contururi precis definite: Puterea şi Opoziţia. Această dihotomie este astăzi depăşită. Ultimele evenimente politice au arătat că Puterea a încetat să mai fie expresia unei formaţiuni unitare, iar Opoziţia, cel puţin o parte din ea, a încetat să se mai delimiteze categoric de poziţiile Puterii. Un proces care de fapt a început mai de mult, dar care abia acum devine evident.

O sumară trecere în revistă a formaţiunilor politice active în prezent pe scena politică este de natură să confirme afirmaţia de mai sus.

** În toate ţările eliberate de comunism, partidele răsturnate de la putere şi-au păstrat nealterată structura. Ele şi-au schimbat doar denumirea dintr-un sentiment de jenă faţă de păcatele săvîrşite în trecut, devenind partide socialiste. Corespondentul românesc al acestui porocedeu este Partidul Socialist al Muncii. La noi însă lucrurile nu s-au oprit aici. Ingeniozitatea şi inventivitatea, trăsături specifice spiritului latin al românului (un eufemism pentru lichelismul care ne caracterizează) au dat naştere, pe lîngă Frontul Salvării Naţionale, succesorul legitim al fostului Partid Comunist, la o serie de bastarzi care îşi ascund adevărata descendenţă şi adevăratele ţeluri sub denumiri din cele mai ademenitoare: Vatra Românească, Partidul România Mare, Partidul Democrat Agrar din România, Partidul Unităţii Naţionale Române, fără să mai amintim diversele variante de partide social-democrate care se delimitează unul de altul printr-o discretă particulă adăogată la coada numelui. Toate aceste formaţiuni politice se înscriu pe linia nostalgiei faţă de trecut şi vor răspunde, fără ezitare "prezent" la prima chemare pe care PARTIDUL le-o va adresa.*

** Ceea ce în urmă cu un an părea de neimaginat s-a produs la Convenţia din luna trecută a Frontului Salvării Naţionale. FSN-ul s-a scindat în două partide foarte puţin frăţeşti care se înfruntă cu accente de intoleraţă şi vehemenţă întîlnite doar în perioada comunismului dogmatic. Rechizitoriul pronunţat de domnul Petre Ninosu împotriva domnului Petre Roman în faţa camerelor de luat vederi părea copiat după documentele de demascare a "grupurilor antipartinice şi deviaţioniste de dreapta" din timpul lui Gheorghiu-Dej.*

Că la baza acestei rupturi se găsesc setea de putere şi interese de grup nemărturisite este neîndoios, iar acuzaţiile de apartenenţă la scopurile şi practicile comuniste cu care cele două fracţiuni feseniste se bombardează reciproc dovedesc că punerea semnului egalităţii între FSN şi PCR nu a fost o eroare. În faţa acestei situaţii groteşti se ridică fireasca întrebare: pînă unde se va adînci prăpastia dintre "comuniştii dogmatici" ai domnului Iliescu şi "comuniştii reformişti" ai domnului Roman şi cît de ireconciliabile sînt cele două poziţii. A considera ruptura ca definitivă ar fi o greşeală. În practicile oportunismului politic principiile nu au nici o valoare. Dacă mîine interesele le vor dicta să se împace o vor face fără întîrziere, uitînd că ieri s-au împroşcat cu insulte. Comunismul şi lipsa de ruşine nu se exclud, dimpotrivă! Şi în plus nu trebuie să se uite că domnii Iliescu şi Roman sînt legaţi unul de altul printr-un lanţ de complicităţi în săvîrşirea unor fapte de o gravitate deosebită. Teama ca unul sau celălalt să dezvăluie adevăruri penibile constituie un liant puternic de care trebuie să se ţină seama.

** Trecînd acum în tabăra a ceea ce mai înainte se chema Opoziţie, un caz aparte îl reprezintă domnul Radu Cîmpeanu şi Partidul Naţional Liberal. Urmărind slalomul politic, inconsecvenţele condamnabile, dar mai ales legăturile suspecte dintre fruntaşii liberali şi domnul Iliescu, regretăm că s-au desfiinţat dosarele de cadre şi că nu au fost dezvăluite, aşa cum s-a procedat în toate celelalte state foste comuniste, dosarele întocmite de Securitate personalităţilor politice proeminente. Am fi fost scutiţi să ne aventurăm în presupuneri mai mult sau mai puţin întemeiate şi am fi înţeles o serie de fapte, care acum ni se par ciudate.*

Cît priveşte apartenenţa liberalilor atît la opoziţie cît şi la guvernare, dacă lucrurile nu ar avea un caracter profund dăunător pentru eforturile depuse în vederea instaurării unei autentice democraţii în România, situaţia ar putea fi considerată ca un paradox amuzant, explicabil doar prin intermediul postulatelor unei logici polivalente. În fapt lucrurile sînt însă mult mai simple şi avînd în vedere că ţara se găseşte, în aceste momente, în faţa unui examen decisiv pentru viitorul ei, avem datoria să rostim adevărul fără menajamente. Domnul Radu Cîmpeanu şi partidul său sînt calul troian infiltrat în CONVENŢIA DEMOCRATICĂ şi pentru tot răul pe care l-au făcut ţării, istoria acestei perioade de adînci frămîntări politice, nu-i va ierta.

** O altă formaţiune politică în curs de afirmare este Partidul Alianţa Civică condus de domnul Nicolae Manolescu. Apariţia sa de dată recentă şi prea puţinele date pe care le posedăm despre vîrfurile sale ne determină să fim reţinuţi în aprecieri. Deocamdată PAC-ul este o promisiune care a polarizat interesul unei anumite categorii de intelectuali. Să nădăjduim că vor avea înţelepciunea de a acţiona pe linia intereselor permanente româneşti, participînd cu convingere la CONVEŢIA DEMOCRATICĂ. Altfel s-ar putea să aibă soarta "independenţilor" de la alegerile din Mai'90.*

** Şi pentru a încheia această analiză pe o notă de optimism bine temperat, să ne îndreptăm privirea asupra Partidului Naţional Ţărănesc Creştin-Democrat şi în primul rînd asupra liderului acestui partid, domnul Corneliu Coposu. Dacă astăzi există o CONVENŢIE DEMOCRATICĂ în jurul căreia sînt polarizate conştiinţele tuturor românilor preocupaţi de destinul ţării, aceasta se datorează, în primul rînd, Domniei Sale. Datorită înţelepciunii şi spiritului său concesiv în raporturile cu celelalte partide politice din componenţa CONVEŢIEI, datorită lipsei oricărei tentaţii de afirmare personală, dar şi datorită intransigenţei sale, în relaţiile cu Puterea şi cu formaţiile politice satelit ale acesteia, CONVENŢIA DEMOCRATICĂ s-a putut afirma şi impune la alegerile din Februarie. Menţinerea şi consolidarea acestei alianţe, închegată cu greu din cauza obstrucţiilor sistematice făcute de liberalii domnului Radu Cîmpeanu, precum şi participarea ei ca atare la alegerile legislative şi prezidenţiale, constituiesc condiţii primordiale pentru ca şi România să se ridice la nivelul prestigiului politic atins de Albania.*

Să nu uităm însă că preşedintele Ion Iliescu, sub pretextul unor vizite de lucru în judeţele din sudul ţării şi-a început deja campania electorală. Şi, de asemenea, să nu uităm că în România au existat pînă deunăzi 4 milioane de cetăţeni care îşi plăteau cu conştiinciozitate cotizaţia lunară la casieria PCR-ului, despre care este greu de ştiut în ce măsură s-au lepădat de Satana.

Gabriel CONSTANTINSCU

ORTODOXIA și STATUL

Ceea ce ne-a determinat să reproducem capitolul ORTODOXIA ȘI STATUL din lucrarea teologului ortodox Sergiu Bulgakoff -ORDODOXIA- apărută în anul 1933 în traducerea lui Nicolae Grosu, au fost cîteva nedumeriri pe care ni le-a stîrnit lectura capitolului **"Statul în concepția biblică sau datoriile celor credincioși față de stat"** din cartea CĂLĂUZĂ ÎN CREDINȚA ORTODOXĂ scrisă de I.P.C. Sa Părintele Arhimandrit Ilie Cleopa în anul 1991, adică la mai puțin de doi ani de la evenimentele din Decembrie'89.

CĂLĂUZA, de fapt un "Catehism ortodox", a fost concepută ca o suită de dialoguri, avînd ca subiect problemele fundamentale ale credinței ortodoxe. Personajul central al acestor dialoguri este **"preotul"** care, în funcție de obiectivul urmărit, stă de vorbă fie cu **"învățăcelul"**, fie cu **"eterodoxul"**, fie cu **"credinciosul"**. Singurul capitol în care autorul renunță la dialog, este capitolul despre **"datoriile celor credincioși față de stat"**. Cu privire la această problemă, autorul enunță, fără a mai socoti necesară prezența unui interlocutor, următoarele **"două adevăruri"**:

"1. Datoria noastră de a ne supune autorităților de stat".

"2. Dreptul lor de a fi respectate și ascultate în această calitate, ca unele ce 'nu în zadar poartă sabie' (Rom. 13,4), avînd dreptul și puterea legiuită de a impune supușilor ascultare și de a pedepsi neascultarea și încălcarea legilor statului".

Cu tot prestigiul de care se bucură autorul CĂLĂUZEI în Biserica ortodoxă, nu putem fi de acord cu cele "două adevăruri" formulate "ex cathedra" de Sfinția Sa. Am comite un act de neiertată impietate față de cei care au căzut, luptînd în munți, cu arma în mînă, pentru libertatea neamului, față de cei care au fost exterminați în temnițele și lagărele organizate de statul comunist, față de toți aceia care într-un fel sau altul au militat împotriva dictaturii comuniste, dacă am admite că "a ne supune autorităților de stat" este o datorie de bun creștin, așa cum ne învață Părintele Cleopa.

Cît privește afirmația că "autoritățile de stat au dreptul la respect și ascultare", că ele au dreptul ca "unele ce nu în zadar poartă sabie" să pedepsească neascultarea, ea dovedește un cutremurător cinism dacă o punem față în față cu orgia de crime săvîrșite de statul comunist în numele "încălcării legilor statului".

Oare, în sihăstria Sa, Părintele Cleopa să nu fi aflat ce s-a petrecut în România, "în statul socialist român", în ultima jumătate de veac și ceea ce se petrece în continuare chiar și astăzi? Ne îndoim. Și totuși ni se recomandă supunere.

Raporturile dintre Biserică și Stat s'au schimat mult după epoc. Statul păgân era, în ochii Bisericii primare, bestia purtînd diadema cu nume sacrilege. Sentimentul Bisericii față de stat era atunci intransigent, eshatologic: "căci chipul acestei lumi trece" și curând totul se va sfârși. Tranziția dela eshatologism la istorism este deja însemnată în Epistolele Sf. Pavel, mai ales în cap.XIII al epistolei către Romani, unde, în fața puterii lui Neron, apostolul proclamă acest principiu: "Nu este stăpânire fără numai dela Dumnezeu" și unde el admite valoarea pozitivă a Statului în raport cu căile istorice ale Împărăției lui Dumnezeu. Totuși, raporturile dintre Biserică și Stat rămaseră numai exterioare, atâta vreme cât Statul a fost păgân. Dar când această putere, în persoana împăratului Constantin, s'a înclinat în fața crucii, situația se schimbă: Biserica se apropie de Stat și luă asupra ei răspunderea destinelor acestuia. Această apropiere se traduce prin situația împăratului în Biserică. Când el devine un suveran creștin, Biserica răspândește asupra lui darurile sale, prin mijlocirea ungerii; și ea l-a iubit pe cel Uns, nu numai ca pe șeful Statului, dar ca pe celce poartă un harism special, harismul domniei; ca pe logodnicul Bisericii, care aer chipul lui Hristos însuși. Împăratul primește un loc special în ierarhie. Este greu să se determine exact acest loc, căci funcțiunea imperială avea mai multe înțelesuri: de o parte împăratul era venerat ca purtător al unui harism special; de altă parte el reprezenta în Biserică poporul, elementul laic, națiunea aleasă, "sacerdoțiul regal"; și în fine, ca deținător al puterii, el era primul slujitor al Bisericii: în persoana lui, Statul s'a încoronat cu crucea. Constantin cel Mare se definește el însuși ca fiind "episcop din afară". El dădea aci numelui de episcop înțelesul de administrator, supraveghetor al afacerilor financiare și administrative ale comunității, care îi erau proprii în timpul apostolilor. Influența împăratului în Biserică se măsura de fapt cu puterea lui. Grație situației sale de "episcop din afară", el putea să exercite o mare influență asupra Bisericii; el convoca și prezida sinoadele ecumenice, ceeace n'a provocat niciodată obiecțiuni nici în Orient, nici în Occident. Raporturile dintre Biserică și Stat erau stabilite, în principiu, după tipul "simfoniei", adică al acordului mutual și al independenței celor două părți. Statul recunoștea legea bisericească ca regulă interioară. Biserica se considera ca supusă Statului. Nu era aceasta un cezaro-papism, în care supremația bisericească ar fi aparținut împăratului. Cezaro-papismul n'a fost niciodată decât un abuz, niciodată n'a fost recunoscut dogmatic, nici canonic. Raporturile "simfonice" dintre Biserică și Stat duceau la aceea că împăratul conducea tot domeniul vieții și al legislației bisericești, în marginile administrației lui de Stat. Dar, dacă această "simfonie" se întâmpla să fie tulburată de un desacord, dăcă împărații încercau să impună Bisericii direcțiuni dogmatice, care câteodată erau erezii (arianism, iconoclasm), atunci Biserica se găsia persecutată și adevărata natură a raporturilor ei cu Statul se arăta din nou; căci niciodată cezaro-papismul n'a fost o dogmă. Cu toate acestea, Biserica punea mult preț pe alianța ei cu Statul, cu atât mai mult cu cât acesta servea Biserica și cu cât existența unui șef încoronat al lumii ortodoxe întregi -a împăratului ortodox- era socotită ca un atribut esențial al Bisericii. Împăratul era simbolul cuceririi lumii prin cruce; el era "arhitectul" împărăției lui Dumnezeu pe pământ. În momentul căderii Bizanțului, împăratul ortodox avea deja un succesor în persoana țarului rus, care încinsese coroana bizantină și care era considerat drept continuatorul direct al imperiului ortodox. În Rusia, în epoca modernă, conceptul de țar nu mai era atât de simplu și atât de logic cum fusese la Bizanț. Începând cu Petru cel Mare, această noțiune se complică cu elemente luterane despre supremația monarhului în Biserică și acest principiu, fals și inadmisibil pentru Biserică, a pătruns -deși cu anumite restricții necesare- în legile fundamentale ale Statului; dar el n'a fost proclamat niciodată ca lege a Bisericii. Anumite elemente de cezaro-papism nu interveneau aici decât ca abuzuri, ca și transformarea Bisericii într'un departament ad

ministrativ, în "departament al confesiunii ortodoxe". Cu toate aceste abuzuri, ideea împăratului ortodox și locul lui în Biserică rămâneau ceeace erau altădată și n'aveau nimic comun cu un papism personificat în împărat (cezaro-papism). Biserica ortodoxă voia să influențeze pe cât posibil asupra puterii Statului, dar dinlăuntru și nu din afară. Teoria romană a celor două săbii, după care papa institue pe monarhi prin consacrare și-i depune prin excomunicare -după care deci el este distribuitorul suprem al oricărei puteri publice- n'a existat niciodată în Ortodoxie.

Când, în persoana împăratului Constantin, preamărit de Biserică drept "întocmai cu apostolii", Statul se recunoscu creștin, putea să pară că chestiunea raporturilor dintre Biserică și Stat a fost rezolvată; Statul înceta să mai fie "bestia", își pierdea natura păgână, intra în domeniul Împărăției lui Dumnezeu. În același timp, problema locului ierarhic al împăratului era soluționată: persoana imperială intra în ierarhia eclesiastică, ca purtător al unui harism. Raporturile între împărat și episcopat și locul împăratului în Biserică păreau să fie fundamente de nemișcat ale acesteia. Și totuși evenimentele au arătat că o astfel de concluzie era falsă: Biserica ortodoxă a pierdut de două ori pe împăratul ortoodox, odată la căderea Bizanțului și altădată în zilele noastre, la căderea imperiului rus. Sub acest raport Biserica a revenit la starea lucrurilor, care erau înainte de Constantin. (Suveranii ortodocși ai Statelor balcanice nu pot să fie considerați ca șefi de regate ortodoxe, asemănătoare Bizanțului și Rusiei). Biserica există acum fără împărat; și situația ei harismatică, plenitudinea darurilor sale nu s'au schimbat totuș. Ce s'a întîmplat deci? În realitate, n'a fost atât de simplu și atât de ușor cum s'ar putea crede, să se transforme Statul păgân într'un Stat creștin. A fost ușor să se transforme, prin edictul dela Milan, o religiune persecutată în religiune tolerată și mai târziu în religiune de Stat și chiar să fie îmbrăcată într'o armătură oficială. Dar Statul însuși rămânea păgân din susul până în josul vieții lui; el rămânea impregnat de concepțiunile imperiului roman și ale despotismului oriental. Bizanțul -în persoana împăraților lui- a făcut eforturi considerabile pentru a apropia legile Statului de acelea ale Bisericii, dar acest lucru n'a fost decât începutul unui lung drum istoric, care fu întrerupt de catastrofă. Acelaș fapt s'a reprodus în Rusia. Era, în Rusia veche, un număr de frumoase trăsături, de

o pietate patriarhală, dar subsista în ea totuși atâtea elemente naturale și păgâne și, în Statul rus, atâtea elemente de despotism prusian și asiatic, încât era prematur să se vorbească de un stat creștin. Aceasta era soartea lumii creștine în întregime, în Orient și în Occident, a acestei lumi care se ridica din barbaria primitivă la creștinism: situațiunea imperiului ortodox -bizantin și rus- n'a fost alta decât aceea a sfântului imperiu roman-german. Aceste imperii creștine nu erau decât un simbol pentru ceeace ar fi trebuit sa fie, și ar fi cu siguranță o gravă eroare să se identifice simbolul, sau visul cu realitatea. Împărații creștini au condus popoarele lor către Hristos în măsura în care o astfel de conducere era posibilă. Dar acel timp a trecut, căci viața, ea însăși, a pus capăt reprezentării reale a poporului Bisericii în persoana prințului, reprezentare pe care se baza autoritatea prințului în Biserică. În această reprezentare, puterea prințului a devenit o ficțiune, care conduce la formele cele mai dure ale tiraniei, -tirania bisericească și jugul cezaro-papismului. Poporul a început să trăiască din viața lui proprie, făcând abstracție de această reprezentare a poporului prin prinț. Dacă Statul poate să fie pătruns de duhul Bisericii, aceasta nu se poate face în mod exterior, ci interior; nu de sus, ci de jos. Suntem deci aduși la un nou aspect al chestiunii raporturilor dintre Biserică și Stat, la aspectul propriu timpurilor moderne. Sunt aci două chestiuni: una privind relațiunile dintre Ortodoxie și puterea imperială și alta privind

raporturile dintre Ortodoxie și Statul în general.

Legătura dintre Ortodoxie și puterea imperială ("autocrația") -este ea determinată în mod dogmatic? Nu este mai degrabă o legătură accidentală, formată în cursul istoriei și pe care tot istoria a suprimat-o? În lungile veacuri de existență a imperiului ortodox, ordinea lucrurilor stabilite era considerata ca imuabilă. Cu siguranță această convingere n'a devenit niciodată o dogmă și nu putea să devină, pur și simplu fiindcă ea nu avea baze în creștinism. Cum am spus deja, împăratul, Unsul lui Dumnezeu, purtătorul unui harism al puterii, reprezentantul laicilor, ocupa un loc determinat în Biserică. Dar acest loc nu este atât de necesar existenței Bisericii ca

(*continuare în pag.8*)

UNIVERSUL RELIGIILOR

- 5. Cele trei monoteisme -

B. CREŞTINISMUL

(Subcapitolul de faţă cuprinde doar o schiţă sumară a creştinismului; toate aspectele şi problemele prezentate în el vor fi reluate, adîncite şi completate în capitolele următoare).

Creştinismul a luat naştere în mediul religios evreiesc, continuînd şi depăşind revelaţia divină cuprinsă în cărţile Vechiului Testament. "Să nu socotiţi că am venit să stric Legea sau Proorocii; n-am venit să stric, ci să împlinesc" (Matei,5,17). Creştinismul valorifică latura dumnezeiască a vechiului iudaism, combătînd neajunsurile lui omeneşti. El aduce, prin Iisus Hristos, adevărata conştiinţă a celor dumnezeieşti şi consolidează legătura spirituală dintre om şi Dumnezeu. "Căci Legea prin Moise s-a dat, iar harul şi adevărul au venit prin Iisus Hristos" (IOAN,1,17). De aici rezultă, fireşte, că, spre deosebire de evrei, creştinii citesc şi interpretează Vechiul Testament în lumina Noului Testament, călăuza lor supremă.

Monoteismul creştin se deosebeşte de cel evreiesc în primul rînd prin **dogma trinitară**. Dumnezeu este Unul ca fiinţă, dar se manifestă în trei **ipostaze**: Tatăl, Fiul şi Sf. Duh. Asupra acestei dogme fundamentale, fixată definitiv în **Crezul** creştin, vom reveni la momentul potrivit, cu toate precizările teologice care se impun. Deocamdată vom reţine că, după credinţa creştină, Dumnezeu însuşi, în a doua sa ipostază (Fiul), "S-a întrupat de la Duhul Sfînt şi din Fecioara Maria şi S-a făcut om". De aceea Iisus este numit deopotrivă Fiul lui Dumnezeu şi Fiul Omului. Dumnezeirea Lui este piatra de temelie a noii religii. Cine contestă dumnezeirea lui Iisus Hristos, chiar dacă pretinde că-l respectă şi că-l preţuieşte, nu este nici creştin, nici om religios. De la numele Mîntuitorului derivă şi acelea de **creştinism** şi **creştin**. Pentru întîia oară ucenicii lui Christos s-au numit pe ei înşişi **creştini** spre jumătatea veacului întîi, în părţile Antiohiei (a se vedea FAPTE,11,26).

Iisus Hristos, Dumnezeul întrupat, s-a dăruit lumii în dubla postură de Mîntuitor şi Învăţător. El a propovăduit, a săvîrşit minuni, a îndurat patimă, răstignire şi moarte, pentru ca a treia zi să învie din mormînt, "cu moartea pre moarte călcînd şi celor din morminte viaţă dăruindu-le", cum spune cîntarea pascală. În cele din urmă, încheindu-şi misiunea mîntuitoare pe pămînt, s-a înălţat la ceruri, "unde şade de-a dreapta Tatălui", adică în plinătatea slavei sale dumnezeieşti, de unde "iarăşi va să vie cu mărire, să judece viii şi morţii, a cărui împărăţie nu va avea sfîrşit" (Simbolul Credinţei). "Învierea Domnului e nădejdea noastră -spune Fericitul Augustin- şi înălţarea Domnului e gloria noastră". Noi trăim, aşadar, cu nădejdea învierii şi cu putinţa transcenderii condiţiei noastre pămînteşti.

Prin învăţătura sa Hristos a arătat lumii calea mîntuirii; prin jertfa sa pe cruce, "a ridicat păcatul lumii"; prin învierea sa, "a biruit moartea". Neştiinţa, păcatul şi moartea -iată cele trei nedesăvîrşiri ale omului "căzut" împotriva cărora creştinismul îşi înarmează credincioşii, oferind, prin Iisus Hristos, temeiul şi modelul absolut al existenţei creştine (care nu-i altceva decît **imitatio Christi**, "urmare a lui Christos").

Venirea Fiului reprezintă **împlinirea întocmai a profeţiilor cuprinse în Vechiul Testament**. Hristos înseamnă literal "Unsul", fiind tălmăcirea grecească a ebraicului **Mashiah**. Iisus este **Mesia**, Unsul lui Dumnezeu, Mîntuitorul **făgăduit** (despre care mărturiseră proorocii), restauratorul omului şi al lumii, revelaţia supremă a divinului în istorie.

Mesianismul creştin este spiritualist şi universalist. Spre deosebire de iudaism, creştinismul este o religie deschisă tuturor neamurilor pămîntului. De altfel uriaşa lui răspîndire şi puternica lui autoritate, faptul de a fi despicat în două istoria ("Înainte de Hristos" şi "după Hristos", ceea ce, din păcate, în limbajul laicizat de astăzi, se înlocuieşte curent prin "înaintea erei noastre" şi "era noastră"!) sînt semne, între altele, ale originii sale dumnezeieşti.

CURS ELEMENTAR DE RELIGIE CREŞTINĂ (IX)

Aderenţa la creştinism se face prin **credinţă** (în Sfînta Treime, în Sfînta Biserică, în Sfintele Taine şi în celelalte dogme şi învăţături creştine, la care ne vom referi pe larg în capitolele viitoare). Numai că "precum trupul fără de suflet mort este, tot aşa şi credinţa fără de fapte moartă este" (IACOV,2,26). Faptele credinţei sînt faptele **iubirii**. Dragostea este porunca cea mare pe care ne-a dat-o Mîntuitorul. Dacă în Vechiul Testament măsura iubirii era iubirea omului de sine însuşi ("Să iubeşti pe Domnul Dumnezeul tău cu toata inima ta... Să iubeşti pe aproapele tău ca pe tine însuţi. În aceste două porunci se cuprinde toată Legea şi Proorocii" -MATEI,22,37-40), în Noul Testament măsura iubirii devine însăşi iubirea lui Hristos faţă de noi ("Poruncă nouă dau vouă: "Să vă iubiţi unul pe altul. Precum eu v-am iubit pe voi, aşa şi voi unul pe altul să vă iubiţi" -IOAN,13,34). Din această măsură dumnezeiască a iubirii rezultă o consecinţă de care iudaismul a rămas complet străin: "Aţi auzit că s-a zis: Să iubeşti pe aproapele tău şi să urăşti pe vrăjmaşul tău. Iar Eu vă zic vouă: Iubiţi pe vrăjmaşii voştri, binecuvîntaţi pe cei ce vă blestemă, faceţi bine celor ce vă urăsc şi rugaţi-vă pentru ei ce vă vatămă şi vă prigonesc. Ca să fiţi fiii Tatălui vostru Celui din ceruri, că El face să răsară soarele şi peste cei răi şi peste cei buni şi trimite ploaie şi peste cei drepţi şi peste cei nedrepţi... Fiţi, dar, voi desăvîrşiţi, precum Tatăl vostru Cel ceresc desăvîrşit este" (MATEI,5,43-48). Credinciosul, iubind, îşi pune dreaptă **nădejde** în Dumnezeu şi făptura lui întreagă se bucură întru Domnul; el aşteaptă, laolaltă cu tot neamul creştinesc, cu cei vii şi cu cei adormiţi, "Invierea morţilor şi viaţa veacului ce va să fie" (cu afirmarea acestei nădejdi se încheie şi Crezul creştin).

Prin urmare, acestea trei -**credinţa, iubirea şi nădejdea**- sînt marile virtuţi ale vieţii întru Hristos. "Şi acum rămîn acestea trei: credinţa, nădejdea, dragostea. Iar mai mare dintre acestea este dragostea" (I CORINTENI,13,13).

Viaţa pămîntească şi învăţătura lui Iisus Hristos au fost consemnate în scris de către apostoli şi Evanghelişti. Aceste scrieri sfinte, insuflate de Duhul lui Dumnezeu, alcătuiesc cea de-a doua parte a Bibliei, **Noul Testament**, principalul izvor de credinţă al religiei creştine. Lui i se adaugă **Sfînta Tradiţie** şi învăţăturile Sfinţilor Părinţi ai Bisericii. În lumea ortodoxă răsăriteană se bucură de o mare preţuire **Filocalia** ("iubirea de frumuseţe", în sens dumnezeiesc), cuprinzînd pagini alese din scrierile ziditoare de suflet ale sfinţilor răsăriteni. Versiunea românească a acesteia, datorată părintelui Dumitru Stăniloae, numără astăzi 12 volume (traduse şi publicate de-a lungul anilor, începînd din 1946).

Cultul crestin se desfăşoară, cu rare excepţii, în **biserici**, prin mijlocirea **preoţilor** de diferite ranguri, şi constă din sacramente (săvîrşirea Sfiintelor Taine, mai cu seamă a Sfintei Euharistii), rugăciuni, lecturi din Cărţile Sfinte şi tîlcuirea acestora (prin predici), precum şi din cîntări bisericeşti. Principala slujbă creştină este **Sfînta Liturghie**. În bisericile ordotoxe este savîrşită de regulă liturghia Sf. Ioan Gura-de-Aur (Hrisostomul), arhiepiscop al Constantinopolului din veacul al IV-lea, unul dintre cei mai însemnaţi sfinţi ierarhi şi scriitori bisericeşti ai creştinităţii. Cultul, ca şi doctrina creştină, cunoaşte unele diferenţieri, în funcţie de cadrul confesional. Creştinismul actual se exercită în **trei mari confesiuni: ortodoxia, catolicismul** şi **protestantismul**. Asupra diferitelor aspecte confesionale vom reveni într-un capitol separat. Să precizăm deocamdată că nu au statut de confesiuni numeroasele secte eretice, pretins creştine, jalnice expresii ale rătăcirii spirituale a lumii moderne (baptişti, adventişti, penticostali, Martorii lui Iehova ş.a.m.d.). Avedăratul creştin, încadrat confesional în Biserica Creştină milenară, este dator să se delimiteze de orice formă de sectarism şi să apere unitatea creştinismului apostolic, urmînd sfatul Sf. Pavel: "Şi vă îndemn, fraţilor, să vă păziţi de cei ce fac dezbinări şi sminteli împotriva învăţăturii pe care aţi primit-o. Depărtaţi-vă de ei!" (ROMANI,16,17). Românii, ortodocşi în covîrşitoarea lor majoritate, prin naştere şi prin tradiţie, n-ar trebui să uite nici o clipă că "ortodoxia" înseamnă, în traducere literală, tocmai dreapta credinţă. Să nu umblăm deci pe căile cele strîmbe şi să nu ne plecăm urechea către "proorocii mincinoşi" ai veacului acestuia, ca nu cumva, amăgindu-ne că adunăm, să risipim şi moştenirea primită din bătrîni!

Ziua sfîntă a creştinilor este Duminica ("Ziua Domnului", ziua în care Hristos a Înviat din morţi). Principalele sărbători creştine sînt Crăciunul (Naşterea Domnului), avînd dată fixă (25 decembrie) şi Paştile (Învierea Domnului), prăznuit primăvara, cu dată variabilă de la an la an. Ele sînt precedate de cele două mari posturi. Ortodoxia acordă cea mai mare cinste Învierii (şi Postului Mare care o precede, la capătul căruia toţi credincioşii trebuie să-şi mărturisească păcatele -să se spovedească- şi să se împărtăşească din trupul şi sîngele Domnului), în vreme ce catolicii si protestanţii (tot catolici la origine) preţuiesc prioritar sărbatoarea Crăciunului.

Creştinismul este, de multe veacuri, religia cu cel mai mare număr de credincioşi (astăzi ei depăşesc cu mult un miliard, reprezentînd cam o treime din omenirea actuală). Toate ţările din Europa şi din cele două Americi sînt ţări creştine. Dar numeroşi crestini trăiesc şi pe celelalte continente. Nu există astazi în lume nici o ţară fără comunităţi creştine. De altfel, ultima poruncă a lui Iisus Hristos, înaintea Înălţării din Betania, a fost tocmaj aceasta: "Datu-Mi-s-a toată puterea, în cer şi pe pămînt. Drept aceea, mergînd, învăţaţi toate neamurile, botezîndu-le în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfîntului Duh, îndemnîndu-le să păzească toate cîte v-am poruncit vouă. Şi iată, Eu cu voi sînt în toate zilele, pînă la sfîrşitul veacului. Amin" (MATEI,28,18-20).

(va urma)

VASILE A. MARIAN

SOMNUL NOSTRU CEL DE MOARTE

Prinşi cu ale noastre zilnice nimicuri, "esenţiale" le considerăm noi (griji, necazuri, orgolii, oportunisme sau în cazul unora chiar ticăloşii) nu avem timp să mai şi luăm aminte la ceea ce se întîmplă în jurul nostru. Şi se întîmplă multe. Se năruiesc imperii, se fac de ruşine proroci mincinoşi, se trezesc din amorţeală seminţii, se desfac făcături vechi şi se încropesc altele noi, într-un cuvînt, în jurul nostru se face istorie. Şi noi, noi ce facem? După zvîcnirea de orgoliu din decembrie '89, datorită inconsecvenţei sau poate neputinţei noastre de a duce un lucru la bun sfîrşit (este vorba de revoluţie care a fost lăsată la jumătate baltă), ne-am împotmolit într-o fundătură a istoriei din care, pentru a ieşi, va trebui să mergem de-a-ndăratelea. Pînă una alta, ne irosim energiile în preocupări minore, uneori de-a dreptul meschine, refuzînd, deliberat parcă, să ne implicăm în evenimentele majore (în cele care ne privesc şi pe noi) ce se derulează cu repeziciune în lume. În jurul nostru şi peste noi se face istorie şi noi ne ţinem sub val vrînd parcă să demonstrăm că spusa cronicarului în legătură cu vremile şi cu bietul om este adevărată. Şi cînd te gîndeşti că în decursul zbuciumatei sale istorii, românul a făcut totuşi dovada că ştie să profite de împrejurări, nelăsînd să-i scape nici o ocazie care-l privea fără să se implice. Iar acum? Acum ocaziile se succed dar noi aşteptăm ca Dumnezeu să ne şi bage în traistă.

A stat în puterea noastră să scăpăm definitiv de comunism dar noi nătîngi, după ce am dat, în acest scop, tribut de sînge cum nici unul dintre celelalte popoare aflate în situaţia noastră nu a dat, ne-am oprit la jumătate, lăsînd un lucru pe care-l începuserăm bine, neterminat. Mai mult decît atît, cu o uşurinţă şi cu o naivitate de neadmis, ne-am lăsat, pentru a fi vindecaţi, pe mîna acelora care au fost purtătorii microbilor care ne-au îmbolnăvit. Aceasta a fost prima şi cea mai mare ocazie pe care am irosit-o. Au urmat apoi altele.

La un moment dat a fost denunţat de către comunitatea internaţională şi de fosta Uniunea Sovietică însăşi, pactul Ribbentrop-Molotov, denunţare care atrage după sine şi anularea efectelor lui. Or, unul dintre efectele acestui pact a fost dezmembrarea României prin smulgerea din trupul ei a Basarabiei şi Bucovinei de Nord şi anexarea lor la Uniunea Sovietică. S-ar fi cuvenit deci ca, imediat, să se fi revenit la situaţia ante prin reunirea acestor ţinuturi cu România. A doua zi după denunţarea pactului, armata română ar fi trebuit să treacă Prutul. Exagerez desigur, dar aşa ar fi fost şi logic, şi drept, şi moral. Noi însă nu numai că nu am făcut asta dar, oficial nu am ridicat nici o pretenţie, nu am întreprins nici un fel de acţiune, nici diplomatică, nici de altă natura pentru a obţine ceea ce a fost şi este al nostru, ceea ce ni se cuvine de drept. Mai mult chiar, politologul nostru de serviciu ne sfătuia părinteşte că nu este momentul acum să ridicăm această problemă deoarece vecinii noştri ucraineni sînt iritaţi şi că nu se poate discuta cu ei. Să mai aşteptăm deci. **Ce să mai aşteptăm domnule Brucan? Să aşteptăm să se facă jocurile? Să aşteptăm să fim puşi în faţa faptului împlinit? Dacă e aşa de ce nu i-am pune noi pe ei în faţa faptului împlinit?** Desigur, noi ne bucurăm pentru vecinii noştri ucraineni. Ne bucurăm pentru împlinirile lor din ultimul timp şi sperăm că vom avea cu ei relaţii de bună vecinătate. Dar pentru ca acest lucru să fie posibil va trebui ca de la bun inceput, împreună, să găsim soluţii la problemele litigioase pe care le-am moştenit şi noi şi ei de la foştii noştri împilatori. Noi nu rîvnim la nimic din ceea ce a fost şi este al lor, dar nici nu acceptăm să ni se ia ceva din ceea ce a fost şi este al nostru. Vecinii noştri ucraineni trebuie să înţeleagă ca nu cu Republica Moldova care este o creaţie artificială a fostei Uniuni Sovietice, vrem noi să ne unim, ci cu Basarabia istorică, cu Bucovina de Nord şi cu ţinutul Herţei, regiuni care au fost, sînt şi vor fi România.

După denunţarea pactului Ribbentrop-Molotov în loc să se revină la **statu-qvo-ul ante** cum ar fi fost firesc, s-a ajuns, datorită presiunii forţelor antiunioniste de dincolo de Prut, la declararea independenţei Republicii Moldova de parcă teritoriul smuls, în urma semnării acestui pact României, ar fi fost stat independent. Şi noi, românii de dincoace de Prut ne-am grăbit să recunoaştem această independenţă. Opacitate politică sau pur şi simplu act de trădare a intereselor naţionale? **România nu trebuia să recunoască independenţa Republicii Moldova.** Mai mult decît atît, ea trebuia să depună toate eforturile, să facă toate diligenţele pentru ca nici comunitatea internaţională să nu recunoască această independenţă. Pentru că recunoscînd un stat moldovenesc independent recunoaştem implicit valabilitatea tezei staliniste că poporul moldovenesc este altceva decît poporul român, că limba moldovenească este altceva decît limba română şi că, deci, teritoriul pe care noi îl revendicăm este altceva decît România. Că puterea neocomunistă de dincoace de Prut s-a grăbit să recunoască acest act este de înţeles. Atitudinea lor se înscrie, de fapt, pe linia politicii de totdeauna a comuniştilor, de trădare a intereselor naţionale româneşti. De neînţeles este faptul că şi opoziţia a recunoscut şi a aplaudat, cu entuziasm chiar, acest act. Cum de nu s-a găsit nimeni, nici un cap politic, să sesizeze cursa care ni se întinde? Să nu mai nască oare ţara aceasta oameni?

Mai departe. În imediata noastră vecinătate s-a prăbuşit -este adevărat, cu discreţie parcă- un imperiu. Ar fi trebuit ca evenimentul să ne ridice temperatura căci imperiul surpat a fost atîta amar de vreme obsesia istoriei noastre. Nu s-a întîmplat însă aşa. În conştiinţa publică românească dezmembrarea Uniunii Sovietice s-a reflectat ca un fapt divers oarecare. La noi s-a vorbit şi s-a scris mai mult despre nu ştiu ce lovitură de stat din nu ştiu ce ţară latino-americană sau africană decît despre acest eveniment care, prin consecinţe, se va dovedi a fi, cel puţin, tot atît de important ca şi înfrîngerea Germaniei naziste. Şi noi ne comportăm de parcă cineva ar avea interesul să-i minimalizeze importanţa. Şi cu siguranţă cineva are interesul să-i minimalizeze importanţa. Strigăm pe toate drumurile că vrem să intrăm în Europa dar tragem cu ochiul la ceea ce se întîmplă la Moscova mai sperînd încă. Sperînd ce? Să-i întrebăm pe preşedinte şi pe responsabilii politicii externe şi diplomaţiei româneşti. Cu siguranţă că ei ştiu ceva ceea ce noi nu ştim. Ştiu sau, în sfîrşit, speră că pînă la urmă Moscova căreia ei vor să-i rămînă credincioşi, va reuşi să înjghebeze o nouă formă instituţionalizată de dominaţie în această parte a lumii. Şi s-ar putea să-i reuşească căci Rusia nu va renunţa niciodată la mesianismul său.

Deci, în jurul nostru se face istorie. Asistăm, şi din păcate asistăm pasivi, la edificarea unei noi ordini internaţionale. Se propun modele (vezi Trilaterala Europei Centrale), se experimentează scheme, se fac aranjamente de culise, se trag sfori. Toată lumea se agită, se implică, numai noi nu întreprindem nimic pentru a încurca planurile acelora care vor să ne hotărască, încă o dată, pentru cine ştie cîtă vreme, soarta. Dacă nu ne vom mişca, dacă nu vom deveni incomozi, dacă nu ne vom reclama cu vehemenţă drepturile şi dreptatea ne vom pomeni arondaţi, împotriva intereselor noastre, la cine ştie ce sferă de influenţă ori grup de interese. Să speram însă că nevolnicia noastră nu este structurală ci una de circumstanţă şi că ne vom deştepta la timp din "somnul cel de moarte".

Demostene Andronescu

ORTODOXIA SI STATUL

(*urmare din pag.6*)

ierarhia de succesiune apostolică -clerul şi episcopatul- de care Biserica nu se poate lipsi. De altă parte, elementul laic, poporul lui Dumnezeu, sacerdoţiul regal, este tot atât de necesar Bisericii ca şi ierarhia; păstorii nu pot să existe fără păstoriţi. Dar această importanţă a laicilor nu s'ar putea lega de reprezentarea lor în persoana împăratului; nu poate să mai existe o reprezentare personală, cum era cazul în Biserica primară. Este adevărat că ideea unui rege după chipul lui Hristos este inerentă Bisericii. Nu este aci o idee politică, legată de o anumită formă de organizare a puterii, ci o idee religioasă. Această idee poate să fie realizată de o democraţie, de un reprezentant ales al puterii, de un preşedinte, tot aşa de bine ca şi de un autocrat. Este în general ideea sfinţirii puterii în persoana reprezentantului ei suprem; este idealul regelui-sfânt, arătat dinainte în Vechiul Testament (psalmi şi cărţi profetice) şi simbolizat în imaginea "regelui plin de blândeţe", făcându-şi intrarea în cetatea regală. Această idee este în legătură cu promisiunea "împărăţiei sfinţilor cu Hristos", la prima înviere, despre care vorbeşte Apocalipsa (Cap.XX). Puterea imperială istorică a voit să realizeze această idee, dar, în acelaş timp, ea a denaturat-o şi a întunecat-o. Poate că a pierit tocmai din cauză că nu s'a conformat lăuntric ideii sale. Această apocalipsă a puterii e, ca să spunem astfel, o "utopie" ortodoxă, o utopie bazată pe profeţiile Vechiului Testament. Poporul rus a iubit ideea "ţarului alb", a regelui-sfânt, care ar realiza Împărăţia lui Dumnezeu pe pământ. E vorba aci de puterea *transfigurată*, care nu mai este puterea sabiei, ci puterea iubirii.

Dar această ideologie a sfinţirii individuale a puterii n'are nimic comun cu un regim politic determinat, în special cu monarhia birocratică. S'a făcut adesea această substituire. Partizanii unui sistem politic determinat, pentru cari religiunea este -cu ştiinţă sau nu- un instrument politic, o fac încă. A stabili o legătură între Ortodoxie, religiune a libertăţii şi tendinţele politice reacţionare, este o contradicţie strigătoare, care poate să se explice prin istorie, dar nu prin dogmele ortodoxe. Desigur, în timp de îndelungate veacuri, Ortodoxia a fost legată de monarhie; aceasta i-a făcut multe servicii, deşi i-a cauzat şi grave răni. Statul "creştin", asigurând Bisericii ortodoxe o situaţie "dominantă", era pentru ea, în acelaş timp, o piedecă, un obstacol liberei ei desvoltări: tragedia Ortodoxiei istorice -căderea Bizanţului, situaţia din Rusia zilelor noastre -poate în parte să se explice prin această lipsă de echilibru în raporturile Bisericii cu Statul. Este deci fals să se transforme istoria împărăţiei ortodoxe, care are laturile ei întunecoase şi laturile ei de lumină, într'o Apocalipsă care glorifică trecutul; este fals să se vadă în acest trecut, un paradis pierdut, Împărăţia lui Dumnezeu pe pământ. Cu preţul a nenumărate jertfe, revoluţiunea a *liberat* Ortodoxia pentru totdeauna (trebue cel puţin să se spere) de o legătură prea strânsă cu Statul monarhic. Această legătură, drept vorbind, n'a fost niciodată de o importanţă exclusivă. Biserica ortodoxă a existat în diverse ţări, sub regimuri politice diferite, în republicile dela Novgorod şi Pskov, precum şi sub despotismul lui Ioan cel Cumplit şi sub guverne eterodoxe; niciodată ea nu şi-a pierdut plenitudinea şi puterea. În zilele noastre, Biserica există deasemenea sub jugul comunismului, în emigrare şi în lumea întreagă, independent de condiţiunile politice. Nu există nici o legătură interioară şi imuabilă între ortodoxie şi cutare sau cutare sistem de guvernământ; şi ortodocşii pot să aibă diferite opiniuni şi diferite simpatii politice. Este treaba conştiinţei lor de cetăţeni şi a inteligenţei lor. Cu siguranţă, în anumite împrejurări, unitatea religioasă naşte uniformitatea ideilor politice; aceasta se întâmplă în parte din cauza iubirii ce uneşte pe membrii Bisericii; dar, s'o repetăm, nu există legătură dogmatică între Ortodoxie şi un sistem politic determinat. Ortodoxia este liberă şi nu trebuie să servească un regim politic. Ea are un ideal religios - nu politic- al sfinţirii puterii; şi nu este idealul celor două săbii sau al unui Stat bisericesc, aşa ca monarhia pontificală, la care catolicismul nu vrea să renunţe. Ortodoxia nu admite nici papo-cezarism, nici cezaro-papism.

Raporturile dintre Biserică şi Stat s'au schimbat mult în cursul istoriei. Până la revoluţiune, ele se reduceau la diferite forme de "Stat creştin" în uniune cu Biserica. De multă vreme sistemul Statului confesional nu mai corespunde împrejurărilor, căci Statul contemporan grupează popoare de confesiuni şi chiar de religiuni diferite. În prezent, sistemul de uniune a devenit -se pare- cu totul incapabil. Se face o sciziune între Biserică şi Stat, avantajoasă şi uneia şi celuilalt; separarea Bisericii şi a Statului, sub formele ei diferite, a înlocuit alianţa veche.

Această separaţie, mai întâi impusă prin forţă, Biserica ortodoxă a acceptat-o -şi ea- căci corespunde demnităţii şi vocaţiunii ei. În anumite ţări, seperaţia n'a fost săvârşită complet, dar situaţiunea Bisericii ortodoxe este acolo cu totul alta decât într-un Stat confesional. În consecinţă, Ortodoxia încetează de a fi o Biserică de Stat, ea pierde această situaţie de care sunt legate diferite avantagii, dar care comportă şi o grea povară. De fapt, separarea Bisericii de Stat poate să aibă un înţeles foarte diferit, dela acela al unei persecuţiuni directe (Rusia sovietică - Statul sovietic a proclamat *de jure* separarea, dar *de facto* este un stat confesional cum nu sunt altele pe lume: ateismul militant al sectei comuniste este religiunea dominantă; celelalte religiuni, tolerate mai întâi, nu mai sunt acum nici tolerate, N.A.), până la al unei libertăţi de conştiinţă complete (Statele Unite ale Americii). Această libertate este acum regimul cel mai favorabil Bisericii şi cel mai normal; el liberează Biserica de tentaţiile clericalismului şi-i asigură o desvoltare fără obstacole. Fără îndoială, acest sistem nu-i valabil decât porvizoriu, pentru a atinge mai bine scopurile, pe care şi le propune Biserica. Dar Biserica, acceptând să se separe juridiceşte de Cezar, de Stat, socotind aceasta ca o liberare, nu renunţă să influenţeze asupra *întregei* vieţi a poporului şi să-i pătrundă toţi porii.

Idealul transformării Statului prin energiile interioare ale Bisericii-subsistă în toată puterea lui şi fără nici o restricţiune, în chiar epoca separaţiei Bisericii şi Statului; căci această separaţie rămâne exterioară şi nu interioară. Căile de influenţă ale Bisericii se schimbă; acţiunea nu se mai face din afară, de sus, ci dinlăuntru, de jos, din popor şi prin popor. Reprezentarea poporului de suveranul creştin, în vigoare în epoca imperiului ortodox, nu mai există; poporul laicilor participă la viaţa Bisericii fără nici un intermediar; aşa că Biserica influenţează asupra Statului pe cale democratică. Dar este o democraţie a sufletelor. Noui pericole, noui dificultăţi intervin pe această cale, asemănătoare acelora cari existau în timpurile alianţei dintre Biserică şi Stat: Biserica poate să fie constrânsă a se amesteca în partidele politice; acestea la rândul lor pot s'o abată din adevăratul ei drum. Dar un avantaj esenţial rămâne: Biserica îşi exercitează influenţa asupra sufletelor pe calea *libertăţii*, care singură corespunde demnităţii creştine, nu pe calea constrângerii: constrângerea aduce mai repede anumite rezultate, dar ea poartă cu sine propria-i pedeapsă; istoria contemporană a Occidentului şi a Orientului o dovedeşte. Nu se pot închide ochii faţă de laturile slabe ale separării Bisericii de Stat: în zilele noastre, când libertatea individuală este tot mai mult neglijată, separaţia se transformă câteodată în violare directă sau indirectă a drepturilor Bisericii şi chiar în persecuţie. Dar Providenţa conduce Biserica, prin încercări, să se libereze de formaţiunile eterogene, parazitare, care au invadat trupul ei în cursul veacurilor. Ca urmare, influenţa Bisericii asupra vieţii noastre şi, cu deosebire asupra Statului, va creşte.

PROCESUL COMUNISMULUI

SAU JUDECATA DE APOI

În ultimul timp, din ce în ce mai mult, se vorbeşte de un proces al comunismului. Şi nu numai la noi. În toate ţările unde a fost instalat, sau a încercat să se infiltreze, peste tot unde a domnit un timp pentru ca, în cele din urmă, să-şi încheie existenţa într-un mod lipsit de glorie, se vîntură ideea traducerii în justiţie a comunismului şi asta pentru că se face apropierea între el şi naţional-socialism care, se ştie, a sfîrşit în faţa Tribunalului Internaţional de la Nürnberg. Analogia e facilă, denotă o comodă superficialitate, dacă nu şi o intenţionată minimalizare.

Deocamdată se conturează doar cîteva direcţii de opinie. Sigur că "procesul comunismului" este văzut de un economist, un istoric, un jurist, sau un sociolog în mod diferit. Oamenii au mai multe deprinderi profesionale decît idei. Marea masă însă, cei de rînd, judecă simplu şi tranşant. Pentru ei există unii care au suferit şi alţii care au huzurit.

Poate pare ciudat dar nu marii mutilaţi, supravieţuitorii gulagurilor sînt cei cei ridică problema judecării ei, în general alţii, cei care n-au cunoscut "fenomenul" în toată amploarea, în tot ce a avut el mai incredibil. Fiecare are, acum, cînd comunismul e lipsit de putere, ceva de revendicat: un frate, o rudă, un prieten înghiţit de mlaştina pestilenţială a gulagurilor, o concepţie, o credinţă sau un adevăr zdrobit, batjocorit de minciună flagrantă, insolentă, a fostei, atotputernicei stăpîniri, o sensibilitate iritată de lunga domnie a imposturii, fără jenă şi menajamente "evidenţiată tocmai ca să rănească sufletele mai puţin dotate cu nesimţire. Cererile de a se instrui acest proces pornesc, fără îndoială, dintr-o mare nevoie de dreptate, din setea de adevăr atîta vreme nepotolită. Dar cum să se procedeze într-un caz de asemenea dimensiuni, cu discreţie, pentru ca să nu se transforme în spectacol?

Apropierea care se face între comunism şi nazism este, în cea mai mare măsură, forţată. Asemănările sînt numai de aspect, diferenţele sînt profunde iar situaţia politică, economică, raportul de forţe în lume, este cu totul altul. Nazismul a fost judecat după un război pe care l-a pierdut. Autoritatea care l-a adus în faţa instanţei era cea a învingătorului, mai mult militară decît de drept. Astăzi, după prăbuşirea totală a imperialismului roşu şi afectarea, în serioasă măsură, şi a oricărui imperialism, cine se mai poate, fără exagerare, să se proclame învingător? Cine mai are puterea şi după convieţuirea îndelungă, cvasiduplicitară, cu comunismul să pretindă că are competenţa morală să judece un astfel de proces, de o asemenea anvergură, şi cu enorma-i răspundere?

După şaptezeci şi cinci de ani de la declanşarea flagelului, după zeci de milioane de morţi, după inimaginabile suferinţe, totuşi suportate, de alte milioane şi milioane de oameni, cine este în măsură să se instituie în judecător? Cei ce au străbătut infernul gulagului şi care-i mai poartă semnele pe trup şi pe suflet? Cei care fără vină au fost judecaţi nu-şi iau răspunderea, în faţa lui Dumnezeu, ca să-i judece pe alţii, oricît de vinovaţi. Atunci cine? Cei care l-au slujit şi care din nou se oferă, că doar tot au mîinile murdare?

Analizînd atent lucrurile, revăzînd datele şi faptele, punîndu-le unele lîngă altele, nelegiuirile, crimele săvîrşite de nazism, de fascism şi de celelalte totalitarisme de aceeaşi obîrşie, toate la un loc, nu reprezintă decît o infimă parte din ororile, şi ca număr şi ca demenţialitate, acelor "realizate" de comunism.

Dacă serviciul secret german, cu aprobarea şefului marelui stat major, generalul Ludendorff, îl trecea pe Lenin din Elveţia în ţara sa natală, ca să-şi facă acolo revoluţia şi să submineze regimul ţarist, dacă guvernul american, îngăduia tacit îmbarcarea lui Troţki şi întoarcerea lui în Rusia, unde a organizat Armata Roşie, sînt fapte a căror consecinţe istorice nu se puteau bănui în 1917 dar în 1941 chipul comunismului era în întregime cunoscut. Milioane de oameni fuseseră asasinaţi şi alte milioane mureau cîte puţin în fiecare zi, în marea împărăţie a sîrmelor ghimpate, de foame, de istov, de brutalitate. Şi totuşi Statele Unite ale Americii au ajutat masiv URSS. Au făcut din ea mai întîi o mare putere şi apoi, tolerînd furtul secretului bombei atomice i-au îngăduit să devină o supraputere, după ce la sfîrşitul războiului au lăsat-o să-şi adjudece teritorii, să se extindă pînă în inima Europei.

Trecuseră destui ani ca să nu mai fie nici un dubiu asupra practicilor comuniste. Existau mii de mărturii şi rapoarte ale serviciilor secrete, dar erau ignorate.

Iată ce scrie într-o carte despre războiul civil spaniol, prefaţată de Paul Claudel, şi apărută la noi în editura "Cugetarea": "Nu se găseşte nimic asemănător acestei suferinţe în istoria creştinismului din timpurile primitive de la marile persecuţii ale împăraţilor romani. La începutul lui ianuarie 1937 se înregistrase chiar sacrificiul a 11 episcopi şi 16.750 preoţi. Printre aceste mii de martirii nu se citează nici un exemplu de apostazie. Un asemenea cler ca păstra o aureolă de glorie pentru toată eternitatea". (1)

Comunismul a depăşit orice performanţă în materie de crimă. Internînd în sistemul lagărelor o zecime din populaţia Rusiei, transmutînd din locurile lor natale populaţii întregi, înfometînd şi exterminînd prin foame milioane de oameni, organizînd un sistem de represiune atotputernic, atotprezent, care funcţiona bazîndu-se pe cele mai josnice instincte ale naturii umane, de la frica animalică pînă la invidia cea mai dezgustătoare împotriva celui mai apt, mai meritos, mai cinstit, repudiind sentimentele fireşti, făcînd din vînzarea de frate ceva meritoriu, comunismul a reuşit să submineze orice credinţă, să facă să se degradeze în om morala, putrezind-o pînă la ultima-i fibră. Sînt "realizări" la care nu îndrăznea să viseze nici un scelerat ca Hitler; comparat cu omologii lui comunişti, nu e decît un criminal mediocru. El a avut naivitatea să spună deschis că se consideră "rasă superioară" şi ce are de gînd să facă. De la el ştiai la ce să te aştepţi. Dar "marii dascăli ai proletariatului" spuneau totdeauna una şi făceau cu totul alta. Lenin proclama libertatea cultelor dar dădea dispoziţii secrete ca să fie asasinaţi cîţi mai mulţi preoţi iar generalisimul Stalin, "eliberatorul popoarelor", le termina mai întîi intelectualitatea (pe care o trata cerebral, cu cîte un glonţ în ceafă) după care restul populaţiei dispărea singură, fie de epuizare în munca forţată a gulagurilor, fie în nesfîrşita Siberie. Ce-ar fi fost comunismul fără susţinere din afară? Ce ar fi fost Rusia fără ajutor american? Poate fi instruit un proces al comunismului fără să spui o vorbă despre cei ce l-au ajutat să crească şi i-au pus la dispoziţie mijloacele ca să facă tot răul de care era capabil? Puteau fi ocupate şi apoi martirizate atîtea popoare fără consensul puterilor aliate?

* * * *

În anul 1950 eram la Jilava în secţia întîia, secret. Printre cele şaizeci de persoane care se aflau în cameră, s-a găsit la un moment dat şi un grup de poliţişti, aduşi pentru noi cercetări. Între ei era şi un fost angajat al siguranţei, care lucrase în brigada anticomunistă, pe numele său Balici. Fusese un simplu agent, dar abil şi versat în "meserie", se strecurase în cercurile muncitoreşti, se infiltra cu uşurinţă pe la diferite adunări şi-şi ţinea la curent şefii cu tot ce mişca în acest sector. După 6 martie 1945, cînd a venit la putere "guvernul de largă concentrare democratică, doctor Petru Groza", Balici, ca toţi poliţiştii ce lucraseră în brigada anticomunistă a fost arestat, anchetat şi judecat. I s-au recunoscut meritele profesionale şi în consecinţă i s-a dat o condamnare de muncă silnică pe viaţă; a şi murit mai tîrziu în închisoarea Aiud. Dar atunci, în 1950, la Jilava, deşi era după cinci ani de puşcărie, făcuţi în condiţiile comuniste, era viol la minte şi cu o memorie ce mi s-a părut excepţională: îi ştia pe toţi comuniştii, cîţi fuseseră pînă la 23 august, cu datele biografice, cu activitatea în "partid" şi mai ales cu legături de rudenie şi sentimentale. Pe el l-am auzit făcînd, în cîteva rînduri, afirmaţia că: "în România comunismul a fost o afacere pur evreiască". Mai mult chiar, Reinhardt, fostul şef al filajului din brigada anticomunistă, mai marele direct al lui Balici, ne-a spus că atunci cînd primea o informaţie despre un cetăţean român că e comunist, el lansa ordinul: "Căutaţi-i jidanul!" Căci, zicea el, nu se cunoştea nici un singur caz de român, bărbat, să fie comunist şi să nu fie cuplat cu o evreică sau o româncă, comunistă, să nu fie împerecheată cu un evreu.

Contribuţia evreilor la "implementarea" comunismului în România e probată doar amintind numele celor care i-au fost primii conducători: Rabinovici Ana (Ana Pauker), Baruch Iţicson Tescovici (Teohari Georgescu), Lucas Lászlo (Vasile Luca), Leib Oighenstein (Leonte Răutu), Iosif Roitman (Iosif Chişinevschi), Ernst Neulender (Valter Roman), Saşa Bardenco (Alexandru Bîrlădeanu), Bore Grümberg (Alexandru Nikolşky) şi mulţi alţii. Dacă ne mai amintim că ziarul "American Hebreu", din 15 august 1947, vorbea cu satisfacţie şi fără nici o reţinere că evreii controlează România, va trebui să admitem că "originalitatea" suveranităţii noastre naţionale a început mai înainte de epoca Iliescu. Cum să intentezi deci un proces sistemului politic comunist fără să pui în lumină contribuţia evreilor la aducerea în ţară a acestei maşini cu care s-a produs, în cantităţi industriale, crimă? Dar tot atît de adevărat este că nu poţi să învinuieşti un întreg popor, şi încă unul atît de traumatizat, atît de martirizat de istorie, pentru faptele, fie ele şi criminale, ale unora dintre membrii săi? Cum poţi face un singur proces pentru atîta sînge, atîta necinste, atîta nemernicie, atîta necredinţă cîtă a vărsat peste lume ciuma roşie.

Dacă cineva s-ar încumeta totuşi şi ar aduce pe banca acuzării doctrina comunistă, dezvăluind public imensa-i minciună, întreaga ei falsitate, cum ar putea s-o facă fără să-i aducă, fie şi doar ca martori, pe intelectualii de stînga, acela care trăind în vest, de multe ori în sfidătoare opulenţe, nu pridideau cu lăudarea raiului roşu pe care-l vizitau rar şi stăteau în el puţin, atîta cît să-şi primească onorurile şi onorariile pentru osanalele ridicate, după care se întorceau să-şi continue huzurul în hulitul de ei, regim burghez. Cu ce vorbe l-or fi primit, în lumea drepţilor, milioanele de schingiuiţi ai lagărelor pe un Romain Rolland, Luis Aragon, Jean-Paul Sartre... Poate fi judecată aceastăa "învăţătură a clasei muncitoare" fără aducerea

(continuare în pag. 10)

UN CÎNTEC DE PIATRĂ

Românul, de cînd e el, pascîndu-şi oile pe-un picior de plai, sau seara la stînă, în jurul focului a doinit, şi-a cîntat singurătatea, tristeţea şi dorul... Şi cîntecul lui a curs odată cu apele şi a înflorit pe şesuri. Dar şi sus de tot, în creierii munţilor, acolo "unde ouăle-şi depun vulturii şi aştrii", şi acolo au cîntat sihaştri luptatori ai înălţimilor. Odată cu armele şi-au descărat preaplinul durerii din suflete; cîntecul lor însă a rămas pe munte. El are greutatea granitului şi asprimea crivăţului înspicat cu zăpadă, de aceea a rămas acolo sus pe Negoiu, pe Moldoveanu, şi hăt din Paring pînă-n Vîrful cu Dor, din creastă-n creastă.

Era în anul 1950. Coborînd din munte elevii noştri Gelu Novac, Nelu Novac, Silviu Socol, Remus Şofonea şi Ion Ilioi, cînd se întorc ne aduc vestea că în satele din jurul Făgăraşului, tineri elevi, muncitori şi ţărani se grupează într-o organizaţie de rezistenţă anticomunistă sub conducerea foştilor lor colegi de liceu Ion Mogoş şi Nicolae Mazilu. Aceştia fuseseră arestaţi odată cu frăţia de cruce de la liceul "Radu Negru" din Făgăraş, în 1948. Organele represive, crezînd că i-au speriat pentru toată viaţa cu bătaia, foamea şi celelalte "metode", i-au condamnat doar la un an de închisoare. Au făcut un an şi jumătate şi au scăpat. Aici s-au înşelat opresorii. Închisoarea în loc să-i înspăimînte i-a îndîrjit şi mai mult: Au ieşit afară hotărîţi să continue lupta împotriva comunismului pe viaţă şi pe moarte.

Zeci de tineri s-au strîns în jurul lor. Îşi procurau arme şi făceau instrucţie militară. Visul lor era să urce la ceilalţi luptători, cei ce străjuiau crestele, singurii oameni liberi într-o ţară subjugată.

Cam prin luna iulie, Nicu Mazilu a cerut să fie lăsat să rămînă cîteva zile, singur în munte. Simţea că are nevoie să fie numai el între tării şi piatră, singur cu cremenea şi vîntul, singur cu sufletul lui unde era clocot, unde cîntarea sta să se reverse. Cînd s-a întors în mijlocul camarazilor le-a cîntat "Din vîrfuri, unde-s regine furtuna şi cremenea", un cîntec aspru, de bărbăţie şi neclintire, un cîntec pentru înălţimi. L-au învăţat şi ceilalţi şi împreună au venit în tabăra noastră; eram atunci în muntele Baba.

Ne-a impresionat atît de mult acel cîntec, ca rupt din sufletul nostru, încît l-am adoptat imediat ca Marş al Rezistenţei. (Ca imn aveam: "Imnul marian al studenţilor"). Cîntam cîteodată de vuiau munţii şi toate javrele securităţii se ascundeau prin găuri, cîntam pentru tot neamul românesc legat în lanţuri, cu căluş la gură.

Ion Mogoş şi autorul Nicu Mazilu n-au apucat să-l cînte prea multa vreme. Ei vor muri în luptă cu securitatea în acelaşi an, vînduţi de Iuda, în satul Pădureni din Banat. Şi n-aveau încă douăzeci de ani! Cei rămaşi în viaţă îl vom cînta, străbătînd văile şi urcînd piscurile, încă cinci ani. Cînd pe o furtună aspră treceam peste o creastă cîntîndu-l, cineva a spus în glumă că nu poate fi cîntat decît în marş pe un teren accidentat; dar seara în jurul focului, murmurîndu-l în surdină, avînd senzaţia fizică, simţind prezenţa celor căzuţi printre noi, pe obraji ne şiroiau lacrimile. Toţi au visat o ţară liberă "de măreţie strălucind".

Am aflat mai tîrziu că, în celulele lor, îl fredonau condamnaţii la moarte aşteptînd, noapte de noapte, ceasul execuţiei. De aceea el nu poate fi cîntat în lume, printre cîntecele de lume. El poate să vibreze numai pe culmi, unde aerul e curat şi Dumnezeu e aproape.

Sîntem puţini cei care-l mai ştim, dar îl ştiu munţii şi codrii. În ziua biruinţei neamului românesc, de nu vom mai fi noi, îl vor cînta, din inima lor, stîncile înalte şi-l vor repeta văile, de la hotar pînă la hotar.

Ion GAVRILĂ

UCIDEREA LUI MIHAI VITEAZUL ÎN CÂMPIA TURZII

De acolo se redicară şi veniră în luncile Turdii şi dederă mulţămită lui Dumnezeu.

O, bun prilej îşi făcu Basta spre prinderea bunului şi viteazului Mihai Vodă! Iar cînd fu într'o dimineaţă, văzu Mihai Vodă oastea nemţească viind către cortul lui, unii călări, alţi pedeştri, şi socoti Mihai Vodă că aceştia sunt ajutoriu lui, şi nimica de dânşii nu se temea. Iar ei procleţii nu au fost ajutoriu, ci vrăjmaşi. Şi dacă văzu că sosesc, ieşi Mihai Vodă din cortul său înaintea lor vesel şi le zise: Bine aţi venit voinicilor vitejilor! Iar ei se repeziră asupra lui ca nişte dihănii sălbatice cu săbiile scoase, şi unul deade cu suliţa, şi-l lovi drept în inimă, iar altul degrab îi tăie capul. Şi căzu trupul lui cel frumos ca un copaci, pentrucă nu ştiuse, nici se împrilegise sabia lui cea iute în mâna lui cea vitează. Şi-i rămase trupul gol în pulbere aruncat. Că aşa a lucrat pizma înca din începutul lumii, că pisma a pierdut pe mulţi bărbaţi făr'de vină, ca şi acesta. Căci era ajutor creştinilor şi sta tare ca un viteaz bun pentru ei, cât făcuse pe Turci de tremura de frica lui; iar diavolul cel ce nu va binele neamului creştinesc, nu l-a lăsat. Ci iată că cu meşteşugurile lui au intrat prin inima celor răi, hicleni, până-l dederă şi morţii, şi rămaseră creştinii, şi mai vârtos Ţara Românească, săraci de dânsul. Pentru aceasta dar cade-se să blestemăm toţi creştinii pre neamul unguresc, mai vârtos căci sunt oameni răi şi hicleni încă din felul lor; aşişderea şi pre Basta Giurgiu, căci au ascultat pre domnii ungureşti, de au ucis pre Mihai Vodă, făr de nicio vină. Unii ca acei să fie anatema.

(CRONICA ŢĂRII)

PROCESUL COMUNISMULUI

(urmare din pag. 9)

în instanţă a celor vinovaţi de producerea ei, intelectualii?

* * * *

Am copilărit într-un sat pe malul Dunării. Pe celălalt mal începea Delta şi dincolo de ea era Rusia. La mine în comună, prin anii 935-940 se ştia bine ce e dincolo, în Basarabia, în Ucraina. Probabil că existau oameni care treceau dintr-o parte în alta. Se ştia bine cum e viaţa în regimul sovietic. "Siberia", "Duba neagră", "Canal" erau cuvinte a căror groaznic înţeles îl ştiam încă de pe atunci. Cum oare nu cunoşteau intelectualii apuseni ce ştia orice lipovean de prin părţile Dunării? Frica precede. Se şoptea că se mănîncă paie şi scoarţă de copac, că se moare de foame. Mărturiile din acel timp sînt multe, abundă, copleşesc şi... acuză.

La Canal am fost un timp în aceeaşi brigadă cu Ştefan Ionescu, cel care a scris volumul: "De la Petru cel Mare la Stalin". Am să citez din cartea lui pentru că l-am cunoscut în împrejurări care-i adevereau scrisul şi pentru că el a plătit cu viaţa îndrăzneala de a spune ce marii intelectuali ai Parisului treceau sub tăcere; n-a mai apucat să iasă din temniţă: "...La Nijni Novgorod se vindea carne de om sărată iar pe drumurile Rusiei înfometaţii cumpărau păduchele exantematic. Se făcea astfel un comerţ, cel mai înfricoşetor şi cel mai macabru pe care-l cunoaşte istoria: cu păduchi ucigaşi, cu carne sărată de om şi cu carne fragedă de copil".(2)

Ştiind toate acestea cine e capabil să suporte întreaga greutate a acestei orori dincolo de uman, şi să rămînă om contemplînd-o? Cine cunoscînd vastitatea reţelei, imensul aparat de represiune, de falsificare a dreptăţii şi defăimare a adevărului, e-n stare să facă abstracţie, să ignore complicii şi complicităţile? Ce om cu simţ moral poate să pornească un proces ordinar, unul ca toate celelalte, cu cîţiva inculpaţi şi cîţiva martori (şi unii şi alţii, astăzi, marcaţi de senilitate) cu nişte judecători şi avocaţi preocupaţi mai mult să-şi pună în valoare sonoritatea vocii?

Nu, procesul comunismului nu poate fi "o mascaradă". Pe banca acuzării stă, de mult, conştiinţa vinovată a lumii întregi. După procedura penală şi legislaţia în vigoare pot fi judecaţi doar cei răspunzători de dezastrul economic şi ecologic. Ceilalţi, ucigaşii, torţionarii, inventatorii şi fabricanţii industriali de oroare, intelectualii producători şi distribuitori de minciună, trebuie doar cunoscuţi, atît. Sînt prea mulţi şi prea puţini cei ce pot fi judecători. Ei trebuie lăsaţi judecăţii celei fără de strîmbătate a Lui Dumnezeu, căci dreptatea lui este dreptate în veac.

Procesul comunismului nu poate începe decît în genunchi. Magistraţi şi inculpaţi, cu capetele plecate, într-o aceeaşi smerenie.

Constantin IORGULESCU

1. Prigoana religioasă din Spania, în româneşte de Constantin Stelian, pag.43.
2. De la Petru cel Mare la Stalin, edit. Cugetarea, pag.1o2.

NEFERICITA IMPOSTURA

Nefericita impostură a domnului Norman Manea, care se improvizează în triplă ipostază: de arbitru al eticii lui Mircea Eliade, de politolog și de istoric amator, servește revistei "22" prilejul de a găzdui un nou articol defăimător, adus de peste mări și țări și provoacă reacția noastră firească de împotrivire la strădaniile unora de a demola prestigii naționale, dobîndite cu merite și recunoscute de o lume întreagă. Este vorba de data aceasta de articolul (sau eseul, cum îl numește domnul Dan Pavel) "Culpa fericită, Mircea Eliade, fascismul și soarta nefericită a României", apărut în numerele 6,7 și 8 din acest an ale revistei "22".

Articolul este protejat elegant într-o paranteză deschisă de domnul Dan Pavel prin introducerea intitulată "Cît de toleranță este societatea deschisă?", paranteză închisă tot de domnia sa prin "Cîteva precizări".

În introducere, domnul Dan Pavel ne atenționează că am cădea în simplism dacă am bănui "o conspirație filosemită și revanșardistă care include/exclude creatorii din ierarhiile axiologice în funcție de poziția față de fascism și Holocaust..." Putem crede, printre altele, că ni se sugerează să nu legăm prezentul articol al domnului Norman Manea de cel al domnului Ion Vianu cu privire la familia domniei sale, publicat în toamna anului trecut, tot în revista "22".

Aducîndu-se vorba despre Holocaust (menținem majuscula revistei "22"), se insinuează că Mircea Eliade ar fi avut directă legătură cu această grozăvie a istoriei. Nu stim în cel fel Mircea Eliade a determinat sau a favorizat vreun soi de manifestare inumană, autorul articolului fiind inadmisibil de zgîrcit cu preciziunile necesare.

Vinovățiile se stabilec în general pe criteriile de condiționare a acțiunilor și - de la cel care comandă pînă la cel care execută- vinovăția descrește în mod gradat în gravitate. Ocupă Mircea Eliade vreun loc în lanțul vinovaților de Holocaust? Faptul că i se face proces lui Marx și lui Georg Lukács, aceasta nu ne liniștește și nu ne dă voie să rămînem indiferenți la modul în care oameni care sînt încă departe de dimensiunea culturală a lui Mircea Eliade încearcă să-i găsească pete, să-l scadă, să-i pîngărească memoria.

În introducere, domnul Dan Pavel ne spune: "Cei ce vor citi însă cu atenție vor realiza că șocul lor nu vine din aceea că Norman Manea îl judecă pe Mircea Eliade, că un individ, un scriitor îl judecă pe altul, ci dintr-o pricină mai adîncă și mai cuprinzătoare. Pe post de judecător stă o cultură a procedurilor democratice, iar pe postul de judecat o cultură cu o experiență colectivă și individuală minimă a democrației". Chiar admițînd ca domnul Norman Manea a devenit (cît de repede, vai!) exponent al culturii procedurilor democratice și își propune în această calitate să-l judece pe Mircea Eliade, socotim că acest fapt ar fi fost normal să se desfășoare în cadrul unui studiu de oarecare întindere, bine articulat și alcătuit cu rigoare. Credem că nu exagerăm dacă spunem că opera lui Mircea Eliade invită la o cercetare hermeneutică. Articolul domnului Norman Manea ne pare un atac orb, mustind de rele intenții, semănînd cu încercarea de a destrăma urzeala unui covor masiv prin smulgerea unui fir dintr-un colț. Este prea tenace și meticulos domnul Noeman Manea în pornirea domniei sale ca să putem crede că acest atac intempestiv ar fi doar o încercare a trambulinei care să-l propulseze în empireul culturii apusene. Să creadă oare domnul Norman Manea că un astfel de articol, croit cu atîta rea credință, ar putea să-i aducă nimb? E greu de presupus.

Domnia sa ni-l prezintă pe Mircea Eliade ca fiind un erudit faimos, autor a aproape cincizeci de cărți, avînd în **A History of Religious Ideas** opera sa cea mai faimoasă. În 1933, după ce își dă doctoratul, este numit asistentul lui Nae Ionescu -un faimos profesor de logică și metafizică. Iată cum încă de la început, prin vocabula "faimos/oasă" (pe care o vom mai întîlni: "faimoasa Gardă de Fier"), eseul alunecă spre pamflet, persiflarea neputînd disimula intenția difamantă a autorului. Și... Eliade începe a greși, lăsîndu-se fascinat de mentorul și prietenul său Nae Ionescu. Susținător ca și acesta al Gărzii de Fier, mișcare teroristă creștin-ortodoxă românească, Mircea Eliade are neplăceri cu autoritățile și este numit atașat al Legației Române din Londra. Teribile neplăceri! spunem noi. Urmează Lisabona, Paris, etc., etc.

Să ne oprim puțin asupra afirmației incriminatorii de susținător al Gărzii de Fier fiindcă se cuvine să ne punem niște întrebări. Mircea Eliade era un om prea instruit și prea dăruit culturii pentru a se alătura unei mișcări care ar fi corespuns fidel denumirii domnului Norman Manea de "teroristă creștin-ortodoxă românească". Dacă totuși a făcut-o, nu cumva ar trebui sa ne întrebăm asupra țelurilor de început ale acestei mișcări? Nu cumva de la începutul ei pînă la Holocaust distanța a crescut într-atît încît să nu mai fie posibilă o identificare? Să fi fost toți oamenii aceia niște bandiți? Să fi fost Mircea Eliade la rîndul lui un bandit? Nu cumva în sintagma "mișcare teroristă creștin-ortodoxă românească" avem de-a face cu o contradicție în termeni? Vedeți dumneavoastră, revista "22" este citită și de oameni care știu prea puțin despre miscarea legionară iar cititorii aceștia se vor întreba cu siguranță: "ce a căutat Mircea Eliade lîngă asasini?" Nu cumva această mișcare a degenerat în excese din cauze pe care cei ce vor scrie odată istoria românilor din această perioadă le vor examina și explica? A participat Mircea Eliade la aceste excese cu fapta sau cu gîndul? Unde, cînd, în ce fel? Este imposibil să ni-l imaginăm pe cărturar înjunghiind, împușcînd sau îndemnînd la astfel de atrocități. Nu cumva tocmai "anticomunismul persistent" care îi este subliniat în articol l-a alăturat mișcării legionare? Se afirmă că nu toți comuniștii au fost ticăloși, au fost bestii. Și pe bună dreptate. Atunci de ce am presupune că toți legionarii au fost criminali? Spun aceasta fiindcă iată ce scrie N.Steinhardt în "Jurnalul fericirii" (Ed.Dacia, 1991) la pagina 132: "N-a fost cameră (de închisoare-n.n) în care tinerii -și mai ales legionarii- să nu-mi vie în ajutor și să nu-mi dea "cafeaua" de dimineață și feliuța bisăptămînală de pîine..." Credem că dintr-o nobilă apreciere a acestei omenii N. Steinhardt, intrat în pușcărie evreu, învăța la Gherla împreună cu alți doi frați de suferință "Cîntecul potirului" al lui Nichifor Crainic ("Jurnalul fericirii", pag.206).

Dacă Mircea Eliade în scrierile sale tîrzii nu și-a contrazis pozițiile timpurii, aceasta se explică tocmai prin aceea că erau timpurii și că rămîneau ale unei vîrste, vîrstă și experiență care nu erau acelea ale lui Knut Hamsun la ora colaborării. El nu a revenit pe acele poziții (motiv pentru care nici n-a avut sentimentul culpabilității), opera l-a preocupat și absorbit cu totul, așa cum chiar domnul Norman Manea remarcă, iar încercarea de readucere a operei lui Mircea Eliade la stadiul de început al jurnalisticii sale este tendențioasă, încărcată de o nedisimulată rea credință:

La 72 de ani, cînd era chinuit de gîndul ca nu va putea scrie tot ce și-a propus, n-ar fi fost o pierdere de vreme să combată arțagul unuia sau altuia, chiar dacă acesta s-ar fi numit Furio Jesi? Iar dacă ar fi fost ceva adevărat în comunicarea făcută de Jean Servier lui Barbăneagră și Eliade, de sub "masca blazată" i-ar fi acordat credit, ar fi putut opri criticile sugerate sau impuse de Israel?

Sau loviturile de berbece ale domnului Norman Manea

Nici faptul că presa de stînga l-a considerat pe Mircea Eliade fascist n-ar fi trebuit să constituie argument pentru domnul Norman Manea; doar știm cu toții cum acuzau comuniștii și cum își motivau acuzațiile. Un judecător aspru dar corect trebuie în mod obligatoriu să-și pună niște întrebări: Cine avea atunci experiența totalitarismului? Cine ar fi putut prevedea atunci spre ce se îndrepta fascismul sau marxismul? Cu judecăți pripite oricine riscă portrete false. În această situație nu portretele sînt "regretabile", ci mai ales calea sau mijloacele folosite în realizarea lor -or acestea au fost alese de portretist. Iar dacă domnul Norman Manea a aflat într-o lucrare a lui Mac Linscott Ricketts o "observație utilă" despre românism, îl asigurăm că -oricît i-ar fi de dezagreabil- nu ne vom simți insultați dacă ne va acuza cineva de românism; în materie de limba română nu vom apela deocamdată la luminile lui Ricketts.

"Dar nu este ușor să te ridici asupra unei acuzații dacă nu poți dovedi că e falsă", ni se mai spune în articol (probabil că traducerea fericită este "deasupra" și nu "asupra"). Ce frumos ar fi fost dacă domnul Norman Manea n-ar fi ratat ocazia de a i se adresa direct lui Mircea Eliade, mai înainte ca acesta să ne părăsească! Ar fi aflat că nu acuzatul ar fi trebuit să dovedească neadevărul acuzațiilor, ci tocmai cel ce acuza ar fi trebuit să probeze exactitatea învinuirilor. Și procedeul adresării directe ar fi fost pe cît de elegant pe atît de drept. Așa, avem imaginea unui viteaz care decapitează un rival deja mort. Nu-l felicităm dar îi sugerăm domnului Norman Manea o reevaluare a unor termeni ca românism și naționalism și... mai multă reținere, decență chiar, înainte de a-i pune sub acuzare pe Eminescu, Hașdeu, Iorga, Goga, Eliade și Noica...

Ni se vorbește în articol de activismul lui Mircea Eliade ca și cum ar fi fost vorba de activismul Anei Pauker, Chișinevschi sau Gheorghiu-Dej, omițîndu-se faptul că așa-zisa afiliere a lui Eliade este inconsistentă prin durata ei și nesemnificativă prin distanța la care a rămas față de reperele preocupărilor sale majore, reale. Că uneori în articolele sale Eliade a avut și exaltări condamnabile, istoria noastră cu multă nefericire creîndu-i accente (citite astăzi) prea aspre, este adevărat dar nu acestea au constituit dominanta vieții și personalității sale. Nu ne-au fost prezentate texte în care Mircea Eliade să îndemne la acte de cruzime, crime rituale sau alte asemenea orori. Iar simpatia lui pentru Mussolini, cum ar putea fi explicată decît prin aceea că jinduia la o ridicare a țării la un alt nivel de civilzație, că nu se putea împăca, resemna la stadiul de înapoiere în care aprecia că se afla țara? Cum altfel? Dar -așa cum am mai spus- acestea aparțineau trecutului îndepărtat.

Mircea Eliade nu fugea totuși de explicații și răspunderea întrebărilor lui Mac Ricketts: "... El continuă să-mi pună întrebări. Sînt încă perioade înțelese numai parțial: de exemplu, acuzația și aluziile la "nazismul" (antisemitismul) meu în anii 1938 și 1939. Încerc să-i explic anumite articole, conversații și evenimente ale acelor ani". Iar domnul Norman Manea afirmă că "Ricketts nu înțelege întotdeauna implicațiile atmosferei politice bizantine ale locului și timpului, nici toate ramificațiile istorice ale naționalismului în varianta sa ortodoxă răsăriteană dar el a făcut rost de o cantitate mare de material verificat cu grijă și a tras concluzii oneste și echilibrate". Nu sînt greu de apreciat calitatea și valoarea concluziilor cuiva care nu înțelege cum trebuie istoria într-o anumită perioadă a ei. Și nici nu știm ce îl recomandă pe Ricketts cu atîta autoritate încît să-i acceptăm concluziile fără a le pune sub semnul întrebării.

"Extremismul românesc a fost rezultatul unui succes teritorial", ne asigură peremptoriu pribeagul eseist. Nu cumva domnia sa trage cu coada ochiului în Orientul-Apropiat și... mutatis mutandis...? Apreciem totuși ca pe o neșansă a noastră faptul că ilustrul istoric amator Norman Manea n-a apucat să se pronunțe și în alte capitole ale istoriei noastre înainte de a se dărui străinătății.

În sfîrșit, cînd credem că povestea ziaristicii de tip fascist a lui Mircea Eliade este epuizată, autorul articolului o reia, plecînd însă din alt punct. Loviturile de berbece ale domnului Norman Manea apar însa anemice față de construcția solidă pe care și-a propus să o atace și să o dărîme. Dorind cu orice chip să-și sporească argușia, inventivul eseist face și propuneri nostime: "... scriitorul evreu Mihail Sebastian fusese și el un admirator al lui Ionescu, dar el probabil că și-ar fi evocat într-un mod diferit admirația în 1985". Asta ca și cum pisica, admiratoare a buldogului, ar putea să-l și iubească.

Nu ne mai întrebăm dacă ar mai fi loc de uimire în ceea ce privește simpatia lui Eliade pentru Corneliu Codreanu, devreme ce chiar autorul articolului îl consideră harismatic. Dar conducătorul legionarilor este adus în discuție doar pentru ca vina lui Eliade să pară mai grea, domnul Norman Manea mizînd pe faptul că majoritatea oamenilor din România de azi știu despre Codreanu doar că a fost îngerul negru din perioada de dinaintea celui de-al doilea război mondial. Acest fapt îi dă voie să asocieze, pentru efect și într-un fel anume, termenul de martir cu cel de crimă. Pentru același motiv sînt aduși la rampă și "locotenenții" lui Codreanu, martirii Moța și Marin, uciși în ianuarie 1937 ca voluntari pentru Franco. Desigur, fraza aceasta este pasibilă de imbunătățiri în sensul că martirii pomeniți au murit în lupta împotriva comunismului, tot așa cum, de pildă, Alexandru Jar și Geo Bogza au luptat pentru izbînda acestuia și nu pentru Dolores Ibarruri personal.

Ni se mai deschid ochii în articol și asupra faptului că acum, la noi, sînt ațîțați cei ce vor integrarea în Europa împotriva

(continuare în pag.12)

UN OCHI RÎDE, ALTUL PLÎNGE...

Cealaltă față a trandafirului

Așadar, în prag de primăvară, ciolanul -element fundamental în structura antropologică a imaginarului fesenist- a apărut nu numai la figurat, ci și la propriu, pe scena politică românească. Mai în glumă, mai în serios, tabăra fesenistă a reușit să ne convingă, dacă mai era nevoie, că ciolanul nu este decît cealaltă față a trandafirului.

Altminteri, cearta din sînul Frontului, prezentată pe larg de către Televiziune (oare la fel s-ar fi întîmplat și în cazul unui conflict între d-nii Rațiu și Coposu, să zicem?), rămîne irelevantă pentru viitorul nostru politic, deoarece și gașca d-lui Roman și gașca d-lui Iliescu sînt la fel de breze, stîrnind lehamitea deopotrivă, cu șefii lor cu tot. Această masturbare publică a comunismului cosmetizat s-ar putea să fie semnul incipientei sale impotențe politice. Dar s-ar putea să fie la fel de bine un nou joc abil, menit să creeze "țapi ispășitori", care să fie sacrificați în locul partidului de guvernămînt.

Privind lucrurile de sus, între d-nii Iliescu și Roman nu pare să existe decît o singură deosebire pertinentă: aceea pe care le-o ascund pantalonii! Vorbind în termeni eminescieni, ambele fracțiuni frontiste și-ar avea locul "în două temniți large" și nu s-ar putea "purifica" decît prin foc. Numai că Vlad Țepeș nu pare să fi reînviat încă...

Pe acest fond, Frontul și-a reluat obiceiul răsuflat al diversiunilor ieftine, inventînd o Legiune a Arhanghelilor Mihail și Gavriil (sic), care s-ar ocupa cu împrăștierea de manifeste pe străzile Capitalei, îndemnînd la eliminarea fizică a d-lui Iliescu! Noi credem că pentru asta ar fi mult mai lesnicioasă o rangă de miner...

Ne întrebăm de ce nu apare mai ferm "papașa" Brucan, să facă puțină ordine de la micorfonul ținut de d-l Valeriu? Nu și-a dorit dumnealui de la început "opoziție în cadrul Frontului"?!

O abjecție publicistică

Oare care să fie explicația falsei informații inserate pe prima pagină a cotidianului "România Liberă" din 13 martie 1992, sub semnătura d-lui Radu Bădin, privitoare la domiciliul bucureștean al d-lui Mircea Druc, lider al Frontului Popular din Moldova? Conform notei respective, d-l Druc ar locui în casa mamei d-lui Petre Roman. Informația a făcut o impresie foarte proastă opiniei publice românești și a ridicat numeroase semne de întrebare asupra d-lui Druc, pe care lumea se obișnuise să-l considere un om integru și un bun român.

Verificînd informația, am constatat că ea nu are nici un fel de bază reală. Lucrul n-ar fi fost atît de grav, dacă "România Liberă" ar fi revenit ulterior cu o onestă dezmințire. Dar n-a făcut-o, ceea ce ne determină să credem că la mijloc se află o mașinație abjectă, terfelind serios prestigiul publicației în cauză. Situația e cu atît mai dubioasă cu cît nota respectivă a fost dată publicității cam în același timp cu colportarea zvonurilor privitoare la o posibilă candidatură din partea F.S.N. la președenția României fie a d-l Andrei Pleșu, fie a d-lui Mircea Druc. Ne întrebăm de ce s-or mai cruci atît cei de la "România Liberă" cînd apasă asupra dumnealor acuzația tot mai frecventă de antiromânism?

Un pas cu dreptul

Salutăm noul periodic "Mișcarea", subintitulat "Publicație a Noii Generații", al cărui prim număr a apărut după jumătatea lunii martie, avîndu-i ca director pe d-l Florin Stuparu și ca redactor-șef pe d-l Gelu Netea. Titlul, de un verde nu tocmai crud, este în mod fericit încadrat de efigia lui Eminescu și de însemnul creștin al Mișcării pentru România. "Cu Dumnezeu înainte!" este deviza sub care publicația pornește la drum. Noi îi dorim ca drumul acesta să fie cît mai drept și cît mai rodnic.

În primul număr se pot citi și îndrăznețul Program politic al Mișcării pentru România, precum și extrase din Statutul acestei formațiuni. Cei doritori să devină membri efectivi, primesc indicații de înscriere la p.7. Condiția sine qua non este o asumare fără rest, sinceră și reală, a ideilor și principiilor național-democrației. Pe ultima pagină, a opta, sînt consemnate "primele interviuri ale Mișcării", ilustrate cu chipurile celor intervievați (d-nii Corneliu Coposu, Marcel Petrișor, Daniel Popescu, Viorel Badea și -pentru contrast- Petre Roman).

Reținem, de la p.2, acest nobil îndemn adresat tînărului cititor: "Să nu faci nici un fel de compromis. Cu nimeni. Niciodată. Pentru nici un fel de preț... Să nu ai nici o obligație în afară de sfînta obligație față de Dumnezeu, de Țara ta și de tine însuți".

Să ne rugăm ca urechile celor tineri să nu rămînă închise!

Noi ce răspundem ?!

În încheiere, am avea de adresat o rugăminte d-lui Marian Munteanu, liderul politic al "Noii Generații", cu încredințarea că nu ne-o va lua în nume de rău. Se întîmplă că noi nu știm ce să răspundem atunci cînd dușmanii dreptei românești (ba chiar și unii dintre prietenii ei mai circumspecți) ni-i arată cu degetul pe d-nii Ion Coja (lider neapostaziat al "Vetrei Românești" și membru fondator al F.S.N.) și Ilie Bădescu (sociolog marxist și profesor la rău-famata școală de la Băneasa), întrebîndu-se ce caută în anturajul d-lui Munteanu și ce-au de-a face cu orientarea politică și morală a Mișcării pentru România! Nu ni se cade nouă să-i judecăm pe cei doi și nici să ne apucăm să-l sfătuim pe d-l Munteanu de cine să se înconjoare și de cine nu, dar l-am ruga să folosească una dintre declarațiile sale publice, în presă sau la televiziune, spre a ne da măcar o sugestie pentru limpezirea acestui aspect pe cît de tulbure, pe atît de delicat. Noi, cei care iubim Mișcarea și credem în steaua d-lui Munteanu, nu ne dorim altceva decît să aflăm de la domniasa cum am putea răspunde mai just atît nelămuririlor sincere, cît și perfidelor insinuări. O clipă am crezut că o să ne ajute în acest sens chiar domnii în cauză, ca unii ferm hotărîți să meargă pe o cale cu totul opusă propriului dumnealor trecut. Cum n-au catadicsit s-o facă, deși n-am voi să le punem la îndoială buna-credință, se vede că tot de la d-l Munteanu trebuie să așteptăm tăierea nodului gordian...

V.A.M.

NEFERICITA IMPOSTURĂ

(urmare din pag.11)

celor ce vor să întărească statul național. "Cu toate acestea, dreapta nu este mai deșteaptă decît stînga..." și... zicem noi, am scăpat ieftin: domnul Brucan ne-a fericit pe toți cu epitetul de proști. D-ale istoriei!

Este citat chiar și Constantin Noica dar pentru afirmația că Mircea Eliade l-a încurajat pe profesorul Edgar Papu să lanseze o dezbatere în România cu privire la "protocronism". Dezbaterea a degenerat și din nou Mircea Eliade ("intelectual cu mai multă experiență în astfel de probleme") a ieșit vinovat. Nu s-ar cuveni oare ca domnul Edgar Papu să-i ceară socoteală temerarului eseist pentru faptul de a-l fi plasat pe post de copil care se lasă împins la o trăsnaie de un șoltic?

Punctînd încă o dată pe onestitate, ajungem din nou la situația de la noi din țară, cu oameni care își uită propria lor vină, nefericirea oprimaților, ș.a.. Amarnic ne mai ceartă domnul Norman Manea și nu fără mirare ne întrebăm: Cu ce autoritate, Doamne sfinte!?

Episodul cu Gogu Rădulescu este absolut grotesc. Nu ne poate stoarce lacrimi și nici nu ni-l putem imagina pe Mircea Eliade scoțînd ochii cuiva. Îl lăsăm pe domnul Norman Manea să-și consume singur astfel de înduioșări, ca și revoltele tîrzii cu privire la Ifigenia, piesa lui Mircea Eliade. Dar faptul că în 1982 a tăcut, s-a crușat, ne blochează astăzi aplauzele.

Apreciem ca irelevante citatele din Dan Petrescu, după cum nu putem stabili nici o legătură între Eliade și "fostele slugi intelectuale ale dictaturii" care își clamează astăzi inocența. Sîntem însă de acord cu criticul Dan C. Mihăilescu; dorim și noi din toată inima să avem "un studiu adevărat și cuprinzător asupra perioadei interbelice, cu nașterea și evoluția celor două extreme", dupa cum ne-ar interesa în mod deosebit cercetarea obiectivă, "liberă de obsesii", a operei și a personalității lui Mircea Eliade.

Pentru a ne îndemna la discuții despre scriitorii fasciști, domnul Norman Manea ne amintește de cîțiva mari scriitori care au semnat pactul cu partidul comunist. Îndrăznim să-i reparăm scăparea și să-l adăugăm noi pe Tudor Vianu, pe care semnatarul articolului l-a omis, neglijîndu-i talia.

Și cum ar fi putut încheia domnul Norman Manea un eseu asupra lui Mircea Eliade fără să-și exprime revolta în ceea ce privește reabilitarea faimosului Mareșal Ion Antonescu! Îi recomandăm domnului Norman Manea ceea ce i-am recomandat și domnului Ion Vianu: să ia cunoștință de părerile unei personalități, autoritate în problemele evreilor din România: Wilhelm Filderman.

În cele din urmă, articolul domnului Norman Manea ne-a întristat profund. Puțin trebuie să fi iubit omul acesta poporul român dacă acum, plecat din țară, încearcă săi atace ființa și cultura prin unul din vîrfurile ei! Cum altfel am putea explica faptul că încearcă o diminuare a lui Mircea Eliade pe criterii politice, cînd nu ca om politic s-a impus Eliade în secolul său? Ce l-a determinat pe domnul Norman Manea să apese atît de insistent pe fascismul lui Mircea Eliade cînd simpatia acestuia pentru legionari nu avea ca mobil antisemitismul, ci dorința de creștere a țării și a poporului, printr-o forță noua care promitea schimbări benefice? Cum de a putut domnul Norman Manea să-l judece atît de aspru pe Eliade dar fără să ne arate aportul acestuia la Holocaust? Ce anume l-a determinat pe scormonitorul publicist să procedeze ca un avocățel care pisează niște mărunțișuri, sperînd totuși să cîștige într-o cauză mare? Ce l-a îndemnat să-și judece cu atîta cerbicie un confrate în ale scrisului la urma urmei, doar pentru apariții de acum o jumătate de veac (chiar peste), apariții care n-au creat sistem și n-au constituit direcții sau jaloane; și să-l judece cu mijloacele și cu privirea de astăzi pentru actvități atît de îndepărtate. Cum putem afla răspunsuri acestor întrebări? Sa fie vorba doar de o cecitate temporară a autorului articolului sau de ceva mai grav, un sîmbure de ura de exemplu, iscat din ipoteze false sau din cine știe ce complexe?

Și ne mai vorbește domnul Norman Manea în articolul domniei sale despre Europa ca opțiune a noastră! Oare să fie chiar întîmplătoare alegerea momentului lansării acuzațiilor sale?

Sperăm însă ca acest atac asupra României, prin inculparea nedreaptă și nesăbuită a unei părți din elita ei, să fie tratată așa cum merită -o denigrare mediocră- fiindcă sîntem convinși că oamenii de cultură ai timpului nostru nu se mai lasă prinși de perfidul sfat al lui Talleyrand: "Calomniați, mințiți, ceva rămîne!"

Socotind că zelul intelectual al domnului Norman Manea era mai potrivit unei cauze drepte, îi sugerăm să-și adune resentimentele într-un plic negru căruia să-i dea drumul pe apa sîmbetei, astfel încît pe conturul istoriei noastre să-și poată plimba mai senin privirile. Acum, în martie ora 8, amintim domnului Norman Manea că România este țara în care August Prostul și-a făcut ucenicia.

În încheiere, aducem în primul rînd mulțumirile noastre doamnei Monica Lovinescu atît pentru oportuna intervenție din revista "22" în legătură cu articolul în discuție, cît și pentru felul frumos și cinstit în, care a gîndit și gîndește românește.

Revistei "22" (față de care păstrăm rezerve în ceea ce privește găzduirea unor replici, dacă acestea nu vin din "familie" sau nu sînt semnate de persoane prea marcante) îi adresăm rugămintea fierbinte de a ne aduce la cunoștință punctul de vedere al celor care au publicat articolul domnului Norman Manea. Aceasta pentru că domnul Dan Pavel spune în "Cîteva precizări": Articolul nu reprezintă nici pe departe punctul de vedere al revistei "22" și nici al meu personal".

Ion PARASCHIVESCU

S.R.L. EDITURA CONSTANT

Colegiul redacțional: GABRIEL CONSTANTINESCU, DEMOSTENE ANDRONESCU, RAZVAN CODRESCU, CONSTANTIN IORGULESCU.
Secretar tehnic : IOAN NISTOR

Tehnoredactare computerizata LAURENTIU CONSTANTINESCU ADRIAN CRACIUN

Adresa: 2400 - SIBIU
Calea Dumbrăvii 169
tel. 92 / 42 25 36
TIPARUL - POLSIB